

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

“Bà con phát huy tốt hơn nữa vai trò cầu nối hữu nghị giữa Việt Nam với các nước châu Âu” [2]

Cần bổ sung yêu cầu không ảnh hưởng, xâm hại yếu tố gốc cấu thành di tích, danh thắng [3]

PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM LIÊN NGÀNH, GIÀU BẢN SẮC, TẠO SỨC BẬT CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA

Phải thật sự là “bữa tiệc diệu kỳ” của văn hóa [8]

Một trong những tiết mục thử nghiệm trong chương trình Kỳ Yến - Bữa tiệc diệu kỳ

Ảnh: TR.HUẤN

VĂN HÓA & SUY NGẪM

Chuyện từ cây hoa sữa

• CAO CHƯ

Vừa mới đây ở Hà Nội rộ lên chủ trương cho dời hoặc cắt tỉa bớt bóng các cây hoa sữa ở nhiều tuyến phố đã được trồng từ mấy chục năm trước. Thống kê có đến 14.400 cây hoa sữa ở hàng trăm tuyến phố. Nếu cây nào cũng “động đến” thì quả là một công việc khổng lồ. Thông tin này gây bất ngờ cho một số người, còn số khác không có gì ngạc nhiên. Những người vốn “ở xa”, như tác giả bài viết này những năm 1980 từ trong Nam ra, tình cờ được ngửi mùi hoa ở phố nhỏ Nguyễn Du, rất thơm, rất ấn tượng trong không khí mùa thu, cũng ước chi gặp nhiều phố có hoa sữa như vậy. (Xem tiếp trang 2)

Thanh âm Việt giữa những giai điệu phương Đông

[10]

15 giờ trong lòng đất và bản lĩnh người thợ mỏ

[13]

Hầm đi bộ ở Hà Nội và thói quen “băng cắt”... như không

[4]

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

“Bà con phát huy tốt hơn nữa vai trò cầu nối hữu nghị giữa Việt Nam với các nước châu Âu”

Trong khuôn khổ chuyến thăm chính thức Liên minh châu Âu và Vương quốc Bỉ, chiều 21.10 (giờ địa phương), tại thủ đô Brussels, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cùng phu nhân và Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam đã gặp gỡ cán bộ, nhân viên Cơ quan đại diện Việt Nam tại Bỉ và đại diện cộng đồng người Việt Nam tại châu Âu.

Tại cuộc gặp, Đại sứ Đặc mệnh toàn quyền Việt Nam tại Bỉ, Trưởng Phái đoàn Việt Nam tại Liên minh châu Âu Nguyễn Hương Trà cho biết, tại châu Âu hiện có khoảng 1,5 triệu người Việt Nam, là một trong những cộng đồng người Việt Nam có phong trào hoạt động lâu đời nhất, đặc biệt tâm huyết và gắn bó sâu sắc với quê hương, đất nước. Cộng đồng không ngừng lớn mạnh, ngày càng có cuộc sống ổn định, hội nhập tốt với cộng đồng, luôn đoàn kết, hỗ trợ lẫn nhau trong cuộc sống; có vai trò, vị thế, tiếng nói ngày càng cao ở cộng đồng sở tại...

Phát biểu tại cuộc gặp gỡ, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm khẳng định, cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài nói chung và tại châu Âu nói riêng đều rất gắn bó với các giai đoạn phát triển của đất nước. Bà con đã nỗ lực xây dựng cuộc sống ngày càng ổn định, phát triển, hội nhập, đồng thời phát huy bản sắc Việt. Vị thế và uy tín của cộng đồng người Việt ngày càng được nâng cao; nhiều bà con đã thành danh, ghi dấu ấn trong

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và phu nhân chụp ảnh chung với đại diện cộng đồng người Việt Nam tại châu Âu

Ảnh: TTXVN

nhiều lĩnh vực như kinh doanh, khoa học, công nghệ, giáo dục, y tế, văn hóa, nghệ thuật...

Nhân dịp này, thay mặt lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm ghi nhận, đánh giá cao vai trò của tất cả các hội đoàn người Việt tại châu Âu, nhất là Liên hiệp Hội người Việt Nam tại châu Âu, thời gian qua đã có nhiều hoạt động ý nghĩa dành cho cộng đồng, cùng cố vị thế của cộng đồng tại châu Âu và hướng về quê hương, đất nước. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nêu rõ, châu Âu hiện là nơi duy nhất trên thế giới có tổ chức hội đoàn người Việt ở cấp độ khu vực. Điều này vô cùng ý nghĩa, cộng đồng người Việt

có cơ sở vững chắc để ngày càng hội nhập và phát triển, đồng thời góp phần củng cố, tăng cường quan hệ hữu nghị của Việt Nam với các quốc gia tại châu Âu.

Nhấn mạnh đất nước đang bước vào một giai đoạn mới, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cho biết, Đảng, Nhà nước đang tập trung mọi nguồn lực để tạo ra những động lực phát triển mới. Điều kiện tiên quyết là cần kết hợp sức mạnh nội sinh với các nguồn lực quốc tế, đồng thời phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, bao gồm hơn 100 triệu đồng bào trong nước và 6,5 triệu đồng bào đang sinh sống, học tập và làm việc ở nước ngoài. Tổng

Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đánh giá cao sáng kiến tổ chức Hội nghị người Việt Nam ở nước ngoài toàn thể giới (Hội nghị lần thứ 5 diễn ra từ ngày 17-20.12.2026 tại Hà Nội); khẳng định đây là dịp tập hợp, kết nối kiều bào toàn thể giới; mong được gặp gỡ, trao đổi cùng bà con nhân dịp về dự Hội nghị này. Các cơ quan đại diện phối hợp chặt chẽ với Ủy ban Nhà nước về người Việt Nam ở nước ngoài thu xếp, tạo điều kiện để bà con về tham dự.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nêu rõ, Bộ Chính trị vừa ban hành Nghị quyết số 23-NQ/TW về công tác người Việt Nam ở nước ngoài. Đảng,

Nhà nước sẽ tiếp tục hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách đồng bộ, thông thoáng, đột phá để người Việt Nam ở nước ngoài tham gia sâu rộng vào đời sống kinh tế - xã hội trong nước, phát huy vai trò đồng hành, đồng kiến tạo trong công cuộc phát triển đất nước.

Các hội đoàn người Việt, Liên hiệp Hội người Việt tại châu Âu cần tiếp tục phát huy vai trò hạt nhân đoàn kết, thúc đẩy vai trò, uy tín của cộng đồng ta tại châu Âu. Bà con phát huy tốt hơn nữa vai trò cầu nối hữu nghị giữa Việt Nam với các nước châu Âu. Doanh nhân, doanh nghiệp thúc đẩy đưa hàng hóa Việt Nam tới địa bàn châu Âu và kết nối doanh nghiệp châu Âu về đầu tư tại Việt Nam. Các chuyên gia, trí thức, nhà khoa học nghiên cứu, phát triển công nghệ tiên tiến, công nghệ chiến lược và triển khai các chương trình, dự án hợp tác với trong nước. Thế hệ trẻ tiếp tục hội nhập, phát triển, giữ gìn bản sắc Việt.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đề nghị các Bộ, ngành, địa phương chủ động kết nối, tạo môi trường thuận lợi để kiều bào tham gia đầu tư, nghiên cứu, chuyển giao công nghệ và đóng góp cho đất nước. Các cơ quan đại diện Việt Nam ở nước ngoài là chỗ dựa tin cậy của cộng đồng, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của bà con; đồng thời làm cầu nối với trong nước, thúc đẩy các chương trình, dự án hợp tác cụ thể, thiết thực.

P.V (tổng hợp)

Chuyện từ... (Tiếp theo trang 1)

Đã có một số bài thơ, bản nhạc ca ngợi mùi thơm hoa sữa, khá hay. Một anh bạn không biết tìm cây ở đâu, nhanh nhẩu đem về trồng ở góc sân nhà, cây ra hoa thơm ngát, vậy là không cần ra Hà Nội vẫn có hoa sữa để ngửi.

Sau biết rằng, không riêng ở Hà Nội hay xứ Bắc mới có cây hoa sữa. Tình cờ lên nguồn Ba Tơ tỉnh Quảng Ngãi, tác giả bài này nghe đồng bào Hrê nói cái tên thôn Gò Rét là nơi có nhiều cây hret (loang hrek), tiếng phổ thông gọi là cây hoa sữa, mọc tự nhiên. Nhưng trong từ vựng tiếng Hrê, hret không có nghĩa là “hoa sữa”, mà nghĩa là lác đồng tiền. Loang hret nghĩa là cây có hoa (như) lác đồng tiền. Không có ý “bôi bác” hay chê bai gì cây hoa, người Hrê chỉ đơn giản liên tưởng mà thành tên như vậy, và đúng là hoa có hình giống thế thật.

Nếu như tên hoa sữa trong tiếng phổ thông là miêu tả cảm giác về mùi hương,

thì loang hret trong tiếng Hrê là liên tưởng về hình. Trên đồi cao đầu nguồn nước có ngon đôi toàn hoa sữa, đương nhiên rất ấn tượng, nên người ta đặt luôn cho tên đồi là Go Hret, phổ thông hóa thành Gò Rét, làng có đồi này cũng gọi luôn là làng Gò Rét. Đương nhiên ở đây hoa sữa mọc tự nhiên, không có ai trồng như ở phố Hà Nội. Sự ngồn ngộn đầy đặc búp cũng như mùi hương nồng của hoa sữa hẳn phản ánh sức sống và khả năng sinh sản của nó rất cao. Tất nhiên hoa sữa ở trên gò đồi vắng, hương hoa có nồng mấy cũng không sao, như ở làng Hrê kia.

Còn ông bạn nọ thì ở phố chật chội. Ông tìm cây hoa sữa về trồng ở góc sân, cây lớn rất nhanh, càng cho hoa dày đặc và tỏa mùi càng ngào ngạt. Một hôm ông bạn bỗng dưng gọi thợ cây đến cắt sửa. Các cây loài khác to tương đương thì chỉ chỉnh lại cành lá chút ít, còn cây hoa sữa thì “triệt” luôn. Tôi hỏi: Sao uổng vậy? Người bạn nói: “Tôi bị các ông nhạc sĩ,

các ông nhà thơ lừa!”. Tôi hỏi: “Sao lại lừa? Nó rất thơ rất nhạc mà. Tôi thấy chẳng sao cả?” Người bạn đáp: “Ông lâu lâu mới nghe mùi, nó khác. Ông mà bị viêm xoang, ngửi cái hoa mùi nồng nặc này thử xem”. Và ông nhìn cây hoa bị cắt bỏ lên xe chở đi, không chút hối tiếc.

Lỗi không phải tại cây hoa sữa. Ai cũng biết cây đường phố thường được lựa chọn “khắt khe” hơn cây trồng ở mọi nơi khác. Với cây đường phố, ai cũng có thể hiểu yêu cầu lựa chọn là giống cây thân cứng, dễ tính, ít rụng lá, đẹp, phù hợp với không gian rộng hẹp, với điều kiện nước nổi nắng gió khác nhau và dĩ nhiên là không độc, không gây khó chịu với con người. Cũng có nghĩa một khi trồng cây đường phố thì người ta phải tính toán chi ly mọi điều, để cây trồng làm bạn lâu dài với con người, chứ không phải nay trồng mai bỏ. Như cây phượng vĩ có lá nhỏ li ti, rất hay rụng lá, nhất là thân cây mềm dễ tách nhánh, ngã đổ, nên mặc dù cây cho màu hoa rất ấn

tượng, nhưng nhiều nơi phải bỏ.

Cây đuôi công thì sống rất khỏe, ít đổ lá, nhưng nó lại tỏa nhánh sôi sổi, phá bung các không gian hẹp, nhiều nơi cũng bỏ. Kể cây đại thụ mà có mùi hương như hoa sữa cũng rất hiếm, nhưng hương nồng quá cũng gây khó chịu đối với con người. Cây không tự tiến vào phố. Cây được vùi về trồng, lớn lên và ra hoa, ra quả một cách tự nhiên. Việc trồng cây hoa sữa đã qua rất nhiều thập niên rồi, đã ghi dấu ấn vào thơ vào nhạc, người người đều ngửi thấy rồi. Vậy mà trong mấy chục năm đó, người ta lại không biết độ nồng của hoa sữa gây nhức đầu, khó chịu cho nhiều người hay sao?

Nếu biết thì sao ở Hà Nội có đến mười mấy ngàn cây được trồng, không chỉ ở phố Nguyễn Du mà còn nhiều phố khác? Bỏ công trồng, chăm sóc qua mấy chục năm, giờ lại bỏ cây, bứng dời đi, hay tía bớt hoa, lại để ra nhiều “công ăn việc làm” mà lẽ ra không nên có. ■

Cần bổ sung yêu cầu không ảnh hưởng, xâm hại yếu tố gốc cấu thành di tích, danh thắng

● XUÂN TRƯỜNG; ảnh: HỮU THẮNG

Hôm qua 22.10, tiếp tục chương trình kỳ họp thứ 2, Quốc hội thảo luận tại Tổ về các dự án Luật Đất đai (sửa đổi), Luật Nhà ở (sửa đổi); Luật Kinh doanh bất động sản (sửa đổi).

Tham gia thảo luận tại Tổ 1 (Đoàn Hà Nội), Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh bày tỏ thống nhất với các dự án luật, đồng thời đề xuất một số nội dung liên quan đến lĩnh vực quản lý nhà nước của ngành VHTTDL.

Triển khai dành quỹ đất cho văn hóa chưa thực sự nghiêm

Đối với dự án Luật Đất đai (sửa đổi), Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cho biết, Bộ VHTTDL đã tích cực tham gia góp ý trong quá trình xây dựng các dự án luật. Theo Bộ trưởng, việc tiếp tục hoàn thiện dự án Luật Đất đai (sửa đổi) có ý nghĩa rất quan trọng trong việc tháo gỡ khó khăn, vướng mắc, góp phần thúc đẩy phát triển đất nước trong thời gian tới.

Bộ trưởng cho biết, Nghị quyết số 80 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam đặt ra định hướng cần có chính sách ưu đãi vượt trội về đất đai, miễn, giảm thuế thu nhập doanh nghiệp cho các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo trong lĩnh vực văn hóa, ưu tiên phát triển công nghiệp văn hóa, công nghiệp giải trí. Bên cạnh việc xử lý những khó khăn, vướng mắc phát sinh trong thực tiễn thi hành, chính sách pháp luật về đất đai cần bảo đảm đồng bộ với các chiến lược phát triển đất nước trong thời kỳ mới. Do đó, Bộ trưởng đề nghị cần tiếp tục rà soát, cụ thể hóa các chủ trương, nghị quyết, kết luận của Trung ương, gắn với kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội và đầu tư công trung hạn, đáp ứng mục tiêu tăng trưởng.

Về các nội dung cụ thể, Bộ trưởng đề nghị bổ sung cơ chế ưu tiên bố trí quỹ đất cho phát triển thiết chế văn hóa, thư viện, điểm sinh hoạt cộng đồng trong quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất, đặc biệt tại các khu đô thị. Đồng thời, cần quy định rõ tỷ lệ, tiêu chí bố trí đất cho các công trình văn hóa tại khu đô thị, khu dân cư mới. Theo Bộ trưởng, chủ trương dành quỹ đất cho văn hóa đã được đề cập trong nhiều văn bản, nhưng việc triển khai trên thực tế chưa thực sự nghiêm túc. Hiện nay, nhiều nơi còn thiếu thiết chế, không gian văn hóa để bảo đảm sinh hoạt và nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của người dân. Dẫn chứng lĩnh vực điện ảnh, Bộ trưởng cho rằng, một trong những giải pháp quan trọng để phát triển điện ảnh là phải có rạp chiếu phim, nhưng hiện nay hệ thống rạp còn rất thiếu, chưa đáp ứng nhu cầu của người dân.

Bộ trưởng đề nghị ưu tiên sử dụng quỹ đất, trụ sở, cơ sở nhà đất thuộc sở hữu nhà nước dôi dư sau sắp xếp tổ chức bộ máy và đất thu hồi từ cổ phần hóa doanh nghiệp nhà nước để phát triển thiết chế văn hóa, thư viện, không gian sinh hoạt cộng đồng. Bộ trưởng cho biết, theo khảo sát của Bộ VHTTDL, chỉ hơn 50% thiết chế văn hóa, thể thao cơ sở đáp ứng các

Phiên thảo luận tại Tổ 1 (Đoàn Hà Nội)

vực di sản thế giới, vùng đệm của khu vực di sản thế giới hoặc nơi có khả năng tác động đến di tích, di sản thế giới phải thực hiện theo quy định của pháp luật về di sản văn hóa.

(Bộ trưởng LÂM THỊ PHƯƠNG THANH)

Các khu vực ven sông, ven biển có nhiều di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh. Vì vậy, trong quá trình phát triển kinh tế biển và triển khai hoạt động lấn biển, cần quan tâm bảo đảm yêu cầu bảo vệ di sản. Đối với dự án Luật Nhà ở (sửa đổi), đề nghị bổ sung quy định tại Điều 36 về yêu cầu xây dựng, sửa chữa, cải tạo nhà ở của cá nhân trong khu vực bảo vệ di tích, khu

tiêu chí, số còn lại chưa đáp ứng yêu cầu. Sau khi sắp xếp, hợp nhất, sáp nhập, nhiều trụ sở, cơ sở dôi dư, không còn phù hợp với việc bố trí địa điểm như trước. Do đó, cần nghiên cứu phương án sửa chữa, nâng cấp, tận dụng các cơ sở này để bổ sung vào hệ thống thiết chế văn hóa, thể thao, đáp ứng yêu cầu thực tế.

Một nội dung khác được Bộ trưởng đề cập là bổ sung cơ chế ưu đãi cụ thể về miễn, giảm tiền sử dụng đất, tiền thuê đất đối với các cơ sở cung cấp dịch vụ phòng, chống bạo lực gia đình, bảo đảm đồng bộ hệ thống pháp luật.

Bảo đảm đồng bộ với pháp luật về di sản văn hóa

Đối với hoạt động lấn biển quy định tại Điều 84 dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi), Bộ trưởng đề nghị nghiên cứu bổ sung nội dung bảo đảm phù hợp với quy định liên quan tại Luật Di sản văn hóa. Đồng thời, tại điểm b khoản 2, cần bổ sung yêu cầu không làm ảnh hưởng, xâm hại đến yếu tố gốc cấu thành di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh, di sản thiên nhiên bảo đảm đồng bộ với pháp luật về di sản văn hóa.

Theo Bộ trưởng, các khu vực ven sông, ven biển có nhiều di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh. Vì vậy, trong quá trình phát triển kinh tế biển và triển khai hoạt động lấn biển, cần quan tâm bảo đảm yêu cầu bảo vệ di sản. Đối với dự án Luật Nhà ở (sửa đổi), Bộ trưởng đề nghị bổ sung quy định tại Điều 36 về yêu cầu xây dựng, sửa chữa, cải tạo nhà ở của cá nhân trong khu vực bảo vệ di tích, khu vực di sản thế giới, vùng đệm của khu vực di sản thế giới hoặc nơi có khả năng tác động đến di tích, di sản thế giới phải thực hiện theo quy định của pháp luật về di sản văn hóa.

Tại Điều 113 về cải tạo nhà ở, Bộ trưởng đề nghị bổ sung quy định đối với việc cải tạo, sửa chữa nhà ở là di tích; nhà ở thuộc danh mục kiểm kê di tích của tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; nhà ở trong khu vực bảo vệ di tích, khu vực di sản thế giới, vùng đệm của khu vực di sản thế giới hoặc nhà ở có khả năng tác động đến yếu tố gốc cấu thành di tích, cảnh quan văn hóa của di tích, di sản thế giới thực hiện theo quy định của pháp luật về di sản văn hóa. Bộ trưởng cho rằng, cần có quy định dẫn chiếu để bảo đảm việc thực hiện nghiêm túc, đồng bộ với pháp luật về di sản văn hóa. Qua theo dõi thực tế, những

vi phạm liên quan đến các trường hợp này vẫn còn xảy ra.

Làm rõ quy định về bất động sản du lịch, lưu trú

Đối với dự án Luật Kinh doanh bất động sản (sửa đổi), Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh đề nghị cơ quan chủ trì soạn thảo xem xét, làm rõ quy định về các loại bất động sản, dự án bất động sản được đưa vào kinh doanh. Cụ thể, khoản 3 Điều 3 dự thảo Luật quy định dự án bất động sản là dự án đầu tư xây dựng công trình để kinh doanh nhà ở, công trình xây dựng, quyền sử dụng đất đã có hạ tầng kỹ thuật được cơ quan nhà nước chấp thuận theo quy định của pháp luật.

Các loại dự án bao gồm dự án đầu tư xây dựng nhà ở, khu đô thị, khu dân cư nông thôn; công trình có công năng phục vụ giáo dục, y tế, văn hóa, thể thao, văn phòng, thương mại, dịch vụ, du lịch, lưu trú, công nghiệp và công trình có công năng phục vụ hỗn hợp; dự án đầu tư xây dựng công trình hạ tầng kỹ thuật, kết cấu hạ tầng khu công nghiệp, cụm công nghiệp và khu công nghệ cao. Trong khi đó, Điều 4 dự thảo Luật quy định các loại bất động sản, dự án bất động sản đưa vào kinh doanh, trong đó có nhà có mục đích lưu trú theo quy định của Luật Nhà ở; công trình xây dựng có sẵn và công trình xây dựng hình thành trong tương lai bao gồm công trình có công năng phục vụ giáo dục, y tế, thể thao, văn hóa, văn phòng, thương mại, dịch vụ, công nghiệp và công trình có công năng phục vụ hỗn hợp.

Từ các quy định này, Bộ trưởng đề nghị cơ quan chủ trì soạn thảo làm rõ việc công trình xây dựng có sẵn có công năng phục vụ mục đích du lịch và lưu trú không thuộc loại bất động sản, dự án bất động sản đưa vào kinh doanh; đồng thời đánh giá tính bao quát, đầy đủ của loại hình mới được bổ sung là nhà có mục đích lưu trú theo quy định của Luật Nhà ở. Theo Bộ trưởng, việc rà soát, làm rõ các quy định này nhằm bảo đảm phù hợp với pháp luật có liên quan và tình hình triển khai các hoạt động giao dịch, kinh doanh trên thực tế. ■

HỒI ÂM BÀI NGƯỜI DÂN SỐNG CHÊNH VÊN TRÊN ĐỊA DANH NÚI MỘT ĐẾN BAO GIỜ?:

Sẽ san phẳng núi Một?

Trước thực trạng nguy cấp mà Văn Hóa có bài phản ánh, lãnh đạo tỉnh Gia Lai đã giao địa phương khẩn trương tìm giải pháp. Tuy nhiên, bài toán kỹ thuật tại núi Một cực kỳ khó khăn. Nếu áp dụng các giải pháp truyền thống như kè bê tông, tường chắn hay kiên cố hóa mái dốc, chi phí đầu tư sẽ rất lớn nhưng hiệu quả lại không triệt để. Từ thực tế đó, UBND phường Quy Nhơn đã phối hợp cùng các Sở, ngành liên quan nghiên cứu và đề xuất với UBND tỉnh Gia Lai di dời toàn bộ người dân, đào hạ và san phẳng hoàn toàn khu vực núi Một.

Phương án “san phẳng núi Một” không chỉ đơn thuần là bài toán chống thiên tai, mà còn là một chiến lược phát triển đô thị và tài chính thông minh, giải quyết đồng thời ba yêu cầu. Trong đó bảo đảm an toàn, ổn định lâu dài cho người dân; khai thác hợp lý nguồn vật liệu đất, đá phát sinh trong quá trình đào hạ núi và chuyển đổi khu vực có địa hình phức tạp, tiềm ẩn nhiều rủi ro thành quỹ đất có khả năng phát triển đô thị, góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng đất và tạo nguồn lực phục vụ phát triển kinh tế, xã hội của địa phương.

Ông Nguyễn Đức Toàn, Chủ tịch UBND phường Quy Nhơn cho biết: Quá trình đào hạ, san phẳng khu vực núi Một dự kiến phát sinh khối lượng khoảng 1 triệu m³ đất, đá. Đây là nguồn vật liệu rất cần thiết để phục vụ nhu cầu san lấp mặt bằng tại các dự án đầu tư xây dựng đang triển khai trên địa bàn tỉnh. Theo nội dung quy hoạch đề xuất, phạm vi nghiên cứu có diện tích khoảng 6,88ha. Cơ cấu sử dụng đất dự kiến gồm đất ở, đất công trình công cộng, đất cây xanh, đất giao thông và hạ tầng kỹ thuật.

“Nguồn thu dự kiến từ việc đấu giá quyền sử dụng đất khoảng 850 tỉ đồng. Theo đó, sau khi dự án hoàn thành, phần chênh lệch giữa nguồn thu dự kiến từ đấu giá đất và tổng chi phí đầu tư là khoảng 350 tỉ đồng”, ông Toàn cho biết thêm. Với việc “dời núi, san nền” tại địa danh núi Một, câu chuyện “giải cứu” một khu dân cư khỏi sạt lở, biến một “gánh nặng thiên tai” thành “nguồn lực phát triển” cho địa phương hay không, thì cần được các ngành chức năng tính toán rất kỹ.

Bởi lẽ, núi Một gắn với chiến thắng núi Một nằm trong danh mục kiểm kê di tích lịch sử, văn hóa và danh lam thắng cảnh trên địa bàn tỉnh Bình Định cũ (nay tỉnh Gia Lai). Vì vậy, quá trình đào hạ, san phẳng núi Một phải được cân nhắc kỹ lưỡng, có ý kiến của cơ quan nhà nước quản lý di tích để tránh tác động đến các công trình xây dựng, địa điểm, cảnh quan thiên nhiên... tại đây.

PHAN HIẾU

Hầm đi bộ ở Hà Nội và thói quen “băng cắt”... như không

● Bài, ảnh: NGUYỄN THÀNH

Hệ thống hầm dành cho đi bộ trên một số địa bàn phường của Hà Nội từng bước khang trang, văn minh, sạch đẹp, tạo điều kiện cho người dân sang đường được đảm bảo an toàn, tránh tình trạng “xung đột” với phương tiện.

Thế nhưng, trên một số tuyến đường có hầm dành cho đi bộ, người dân vẫn “vô tư” chọn cách băng cắt qua dòng xe cộ, đe dọa đến tính mạng, vi phạm an toàn giao thông, và dường như chưa ai bị xử lý.

Chưa thành lựa chọn của số đông

Những ngày qua, chúng tôi đã tiến hành khảo sát tại nhiều nút hầm đi bộ. Tại hầm đi bộ Ngã Tư Sở, trong những ngày đầu tuần, hình ảnh người cao tuổi đi bộ theo từng nhóm, trẻ em đi cùng người thân và một số người tranh thủ vận động sau giờ làm việc. Vào giờ cao điểm, khi lượng phương tiện phía trên ngày càng đông, dòng người dưới hầm cũng trở nên tắc nghẽn hơn. Với một bộ phận cư dân quanh khu vực, nơi đây không chỉ là lối sang đường an toàn mà còn trở thành không gian sinh hoạt quen thuộc.

Bà Nguyễn Thị Lý sinh sống tại phường Đồng Đa chia sẻ: “Hầm đi bộ ngày một thoáng mát, sạch sẽ, lại an toàn nên chiều nào cũng có nhiều ông, bà tập trung đi bộ, tập thể dục cùng nhau”. Không phải tìm kiếm một công viên hay không gian rộng rãi khác, những người cao tuổi có thể tận dụng chính công trình giao thông này để vận động, gặp gỡ và trò chuyện mỗi ngày. Ở hầm H1, khu vực giao giữa đường Phạm Hùng và Xuân Thủy, sinh viên cũng là nhóm người khá đông sử dụng hầm đi bộ để sang đường trong những khung giờ cao điểm. Khi phương tiện phía trên di chuyển chậm, đông đúc, việc sử dụng hầm đi bộ giúp người dân tránh

Hầm đi bộ tại nút giao Ngã Tư Sở thông thoáng, sạch đẹp

phải len lỏi giữa những dòng xe đang nổi dài.

Bạn Thùy Ngân, sinh viên năm thứ ba Trường Đại học Sư phạm Hà Nội cho biết: “Đi qua hầm an toàn hơn việc cắt ngang qua đường. Các cô dọn vệ sinh hai lần mỗi ngày nên hầm tương đối sạch sẽ, chúng em cũng yên tâm sử dụng hằng ngày”. Những ghi nhận này cho thấy không thể đánh đồng toàn bộ hệ thống hầm đi bộ với hình ảnh vắng vẻ, xuống cấp hoặc bị bỏ quên. Qua khảo sát tại một số hầm trên trục Phạm Hùng - Khuất Duy Tiến và khu vực Ngã Tư Sở, chúng tôi nhận thấy bên trong các hầm nhìn chung sạch sẽ, có người qua lại. Trong khung giờ khoảng 20-22h, tại các điểm khảo sát cũng không ghi nhận tình trạng tụ tập đông người hoặc biểu hiện mất an ninh như những lo ngại thường được nhắc đến.

Đây là sự thay đổi rất đáng kể bởi trước đó, cách đây nhiều năm, hầm đi bộ vẫn là nơi ám ảnh của nhiều người dân khi ở dưới hầm thường mất vệ sinh, ẩn tàng tệ nạn xã hội, thậm chí đe dọa cướp bóc. Những hình

Vô tư băng cắt qua đường mặc dù gần đó có hầm dành cho người đi bộ (đoạn đối diện tòa nhà Landmark 72)

ảnh gần đây chúng tôi nhận thấy nhiều nút hầm đi bộ đã thực sự thông thoáng, sạch sẽ, văn minh, người dân đã dần quen với ý thức sử dụng hầm đi bộ khi sang đường. Thế nhưng, ý thức của người dân vẫn chưa thực sự đồng bộ. Đơn cử tại khu vực gần tòa nhà Keangnam trên đường Phạm Hùng, nhu cầu đi lại của nhân viên văn phòng tập trung rõ nét quanh giờ nghỉ trưa. Khi nhiều người rời nơi làm việc để tìm quán ăn, mua đồ uống hoặc sử dụng các dịch vụ ở phía đối diện, không ít trường hợp đã băng qua mặt đường, thay vì tìm lối xuống hầm. Giữa dòng phương tiện đang lưu thông, những người đi bộ lần lượt tìm khoảng trống để sang bên kia đường, rút ngắn quãng di chuyển trong khoảng thời gian nghỉ trưa...

Nhanh hơn vài phút, rủi ro không chỉ của riêng mình

Anh Thế Đức, người thường xuyên qua lại khu vực này cho biết: “Đi xuống hầm thì an toàn hơn thật, nhưng xa quá. Đi thế này tiện và nhanh hơn nhiều”. Lời giải thích ấy phản ánh tâm lý không khó bắt gặp trong nhịp sống đô thị: Khi thời gian được cân đong từng phút, quãng đường xuống hầm, đi hết hành lang rồi lên phía bên kia dễ bị xem là bất tiện. Nhưng nếu sự thuận tiện trước mắt luôn được đặt lên trên nguyên tắc an toàn, công trình được xây dựng để bảo vệ người đi bộ sẽ khó phát huy đầy đủ giá trị.

Tại những tuyến đường có mật độ phương tiện lớn như Phạm Hùng, Khuất Duy Tiến và khu vực Mỹ Đình, việc người đi bộ

chọn băng qua đường thay vì sử dụng hầm đang diễn ra khá phổ biến. Có người chờ một khoảng trống giữa các phương tiện rồi tranh thủ lách qua; có người dựa vào kinh nghiệm di chuyển hằng ngày và cho rằng chỉ cần quan sát nhanh là đủ. Điều đáng nói là không phải ai băng qua đường cũng không biết đến sự tồn tại của hầm đi bộ. Có người nhìn thấy lối vào nhưng ngại đi vòng; có người hiểu đi xuống hầm an toàn hơn nhưng vẫn muốn tiết kiệm vài phút; cũng có người xem việc sang đường tùy tiện là chuyện bình thường bởi đã nhiều lần thực hiện mà chưa gặp hậu quả.

Chính suy nghĩ “đi một lần có sao đâu” dễ tạo ra cảm giác an toàn giả tạo. Việc một người băng qua đường nhiều lần mà không gặp tai nạn không có nghĩa hành vi ấy ít nguy hiểm. Rủi ro có thể không xuất hiện ngay, nhưng hậu quả của một lần bất cẩn đôi khi vượt xa khoảng thời gian đã tiết kiệm được. Trong khi đó pháp luật đã quy định trách nhiệm của người đi bộ trong việc tuân thủ quy tắc giao thông. Điều 10 Nghị định 168/2024/NĐ-CP quy định mức phạt từ 150.000 -250.000 đồng đối với những hành vi như không đi đúng phần đường, vượt qua dải phân cách hoặc qua đường không đúng nơi quy định. Tuy nhiên, không phải lúc nào cũng có lực lượng chức năng đứng tại từng lối sang đường để nhắc nhở. Cũng không thể trông chờ việc xử phạt thay thế hoàn toàn ý thức tự giác. Khi không có sự giám sát trực tiếp, chính nhận thức về trách nhiệm và hậu quả của hành vi mới quyết định một người có lựa chọn lối đi an toàn hay không.

Bên cạnh đó, ngay tại một số lối dẫn xuống hầm đi bộ lại xuất hiện rác thải tập kết, khiến cửa hầm trở nên nhếch nhác. Tại một số vị trí trên đường Khuất Duy Tiến, rác ẩm và nước đọng vào những ngày mưa làm phát sinh mùi khó chịu, ảnh hưởng đến người qua lại ngay từ khi tiếp cận công trình. Ở khu vực bến xe Mỹ Đình và trên trục Lê Văn Lương vẫn còn xuất hiện cửa hàng quán cóc quanh lối vào một số hầm. Nếu không gian tiếp cận bị sử dụng thiếu trật tự, lối dẫn xuống dễ trở nên lộn xộn, làm giảm mỹ quan và gây bất tiện cho người đi bộ. ■

Phát hiện súng thần công tại Thành Điện Hải mở ra khả năng gì?

● Bài, ảnh: ÁNH DƯƠNG

Trong quá trình thi công dự án tu bổ, phục hồi và tôn tạo di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải (giai đoạn 2), đơn vị chức năng đã phát hiện một khẩu súng thần công bằng gang, dài gần 3m. Hiện vật đang được bảo quản, nghiên cứu nhằm làm rõ thêm những dấu tích lịch sử.

Khẩu súng thần công đã được phát lộ vào sáng 21.10 tại khu vực phía Tây Bắc khuôn viên di tích, gần khu vực tượng đài Danh tướng Nguyễn Tri Phương và cây đa cổ thụ, thuộc phường Hải Châu, TP Đà Nẵng. Ông Huỳnh Đình Quốc Thiện, Giám đốc Bảo tàng Đà Nẵng cho biết, ngay sau khi phát hiện, đơn vị thi công đã dừng hoạt động máy đào cơ giới, phối hợp với cán bộ chuyên môn của Bảo tàng Đà Nẵng kiểm tra, khảo sát và triển khai các biện pháp đưa hiện vật lên khỏi hố đào, bảo đảm an toàn.

Theo kết quả khảo sát bước đầu của Bảo tàng Đà Nẵng, khẩu súng nằm trong lớp đất cát pha màu vàng xám đến nâu vàng, có độ ẩm trung bình và kết cấu tương đối bờ rời. Đây là lớp đất lấp có chứa nhiều vật liệu kiến trúc bị xáo trộn, trong đó có các mảnh gạch vồ cổ màu đỏ cam, bề mặt còn bám vữa vôi trắng. Tại khu vực sát hiện vật còn xuất hiện những viên gạch bia, gạch vồ gãy vỡ, cùng các cụm vật chất màu đen sẫm được nhận định có thể là than tro, mùn hữu cơ mục hoặc tàn tích gỗ cháy. Một số dấu vết gỉ sắt cũng thấm thấu vào lớp đất cát xung quanh. Những dấu tích này bước đầu cho thấy khẩu súng nằm trong tầng đất có chứa tàn tích kiến trúc và các dấu vết hoạt

Cán bộ bảo tàng Đà Nẵng tiếp cận hiện trường, xử lý hiện vật khi vừa phát lộ

động quân sự tại Thành Điện Hải trong lịch sử. Tuy nhiên, để xác định chính xác hoàn cảnh chôn vùi, niên đại và mối liên hệ giữa hiện vật với các lớp địa tầng, cần tiếp tục khảo sát, nghiên cứu chuyên sâu.

Qua đo đạc trực tiếp tại hiện trường, hiện vật nằm theo trục Tây Nam - Đông Bắc, phần đuôi quay về hướng Đông Bắc,

miệng nòng hướng về phía Tây Nam. Thân súng nằm nghiêng, phần đầu súng chúc xuống dưới. So với mặt sân hiện trạng, đuôi súng ở độ sâu khoảng 72cm, trong khi miệng nòng nằm ở độ sâu 143,5cm. Về hình thái, đây là khẩu súng thần công đúc bằng gang, có cấu trúc nguyên khối với các bộ phận đặc trưng của đại bác thời Nguyễn. Phần đuôi có núm hình cầu, đáy súng tạo các gờ nổi đồng tâm, thân trơn dần về phía miệng nòng. Ở giữa thân có tai súng dạng trụ tròn, dùng để gá lên giá pháo.

Hiện vật còn giữ được hình dáng tổng thể, không ghi nhận tình trạng gãy vỡ lớn. Tuy nhiên, một bên tai súng đã bị gãy, bên còn lại dài khoảng 10cm. Bề mặt thân súng bị bao phủ bởi lớp kết vón dày hình thành từ quá trình ăn mòn kim loại, kết hợp với cát, sỏi nhỏ và mảnh vụn vữa gạch. Một số khu vực quanh bụng súng, tai súng và nửa thân phía miệng nòng xuất hiện các mảng gỉ phòng rộp, kết tủa sần sùi, có dấu hiệu tách lớp cục bộ. Do lớp kết vón bao phủ, các cán bộ chuyên môn chưa thể quan sát rõ lỗ ngòi nổ hoặc xác định hiện vật có minh văn, ký hiệu đúc hay không. Sau khi hoàn tất việc ghi nhận tọa độ, phương vị, chụp ảnh tư liệu và đo đạc tại vị trí phát lộ, khẩu súng được đưa lên bằng xe cẩu chuyên dụng. Các dây cáp vải bản rộng được bố trí tại những điểm

cân bằng quanh thân súng nhằm hạn chế va đập, trầy xước và nguy cơ làm bong vỡ lớp gỉ. Hiện vật sau đó được chuyển đến vị trí bảo quản tạm thời trong khuôn viên di tích, đặt cố định trên hệ thống bệ kê bằng gỗ, có chèn đỡ và trải bạt cách ẩm để tránh tiếp xúc trực tiếp với mặt đất.

Nhận định sơ bộ, Bảo tàng Đà Nẵng cho rằng, khẩu súng có thể thuộc hệ thống hỏa pháo phòng thủ của Thành Điện Hải. Tuy nhiên, nguồn gốc và niên đại cụ thể của hiện vật cần được tiếp tục xác minh thông qua nghiên cứu hình thái, kỹ thuật chế tác, dấu tích trên thân súng và các tư liệu lịch sử liên quan. Thành Điện Hải được xây dựng năm 1813 dưới thời vua Gia Long theo kiến trúc Vauban, từng trang bị 30 ụ súng đại bác, là một bộ phận trọng yếu trong tuyến phòng thủ bảo vệ cửa biển. Đặc biệt, trong cuộc chiến chống liên quân Pháp - Tây Ban Nha giai đoạn 1858-1860, Thành Điện Hải trở thành một trong những địa điểm chiến đấu quan trọng của quân dân Đà Nẵng dưới sự chỉ huy của danh tướng Nguyễn Tri Phương. Những trận chiến tại đây ghi dấu tinh thần chiến đấu kiên cường trong giai đoạn đầu cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, đồng thời phản ánh vai trò chiến lược của Đà Nẵng trong lịch sử bảo vệ chủ quyền dân tộc.

Việc phát hiện thêm súng thần công tại khu vực di tích vì thế có ý nghĩa trong việc bổ sung tư liệu nghiên cứu về hệ thống vũ khí, tổ chức phòng thủ và những biến động lịch sử diễn ra tại Thành Điện Hải. Trong thời gian tới, Bảo tàng Đà Nẵng sẽ tiếp tục theo dõi tình trạng hiện vật, duy trì điều kiện bảo quản phù hợp, tránh để súng khô đột ngột dưới tác động của nắng, gió khiến lớp bề mặt bị bong tróc hoặc nứt vỡ. Các chuyên gia sẽ đánh giá mức độ ăn mòn của lõi kim loại, xây dựng phương án xử lý lớp kết vón, khử muối và ổn định bề mặt trước khi tiến hành nghiên cứu chi tiết.

Sau khi làm sạch, nếu có minh văn hoặc ký hiệu đúc, các dấu tích này sẽ được khảo sát, ghi nhận để phục vụ công tác xác định niên đại, nguồn gốc. Hiện vật cũng sẽ được đo vẽ kỹ thuật, lập hồ sơ khoa học theo quy định của pháp luật về di sản văn hóa. ■

Di dời khẩu súng bằng máy cẩu

Đồng Nai củng cố cơ sở khoa học bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử

Hai hội thảo khoa học về di tích lịch sử Địa điểm thành lập Chi bộ Đồng Dương Cộng sản Đảng ở Phú Riềng và Chiến thắng Phước Long diễn ra ngày 22.10 tại TP Đồng Nai tập trung làm rõ giá trị lịch sử, bổ sung luận cứ khoa học phục vụ công tác bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích gắn với giáo dục truyền thống cách mạng, phát triển du lịch văn hóa, lịch sử. Hội thảo do Ban Thường vụ Thành ủy

Đồng Nai phối hợp với Bộ VHTTDL tổ chức, hướng tới kỷ niệm các dấu mốc lịch sử quan trọng của địa phương và đất nước.

Hội thảo thứ nhất tập trung làm rõ ý nghĩa sự kiện thành lập Chi bộ Đồng Dương Cộng sản Đảng ở Phú Riềng ngày 28.10.1929, vai trò của tổ chức Đảng đối với phong trào công nhân cao su và bước chuyển từ đấu tranh tự phát sang tự giác, góp phần tạo nên phong trào “Phú Riềng Đỏ”. Chiều cùng

ngày, hội thảo về Chiến thắng Phước Long tập trung phân tích tầm vóc, ý nghĩa chiến lược của chiến thắng ngày 6.1.1975 trong tiến trình giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước. Phát biểu tại hội thảo, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Hoàng Đạo Cương nhấn mạnh, việc nghiên cứu lịch sử cần hướng tới xây dựng hệ thống luận cứ khoa học có độ tin cậy, phục vụ công tác bảo tồn, trùng tu, tôn tạo, quy hoạch và phát huy giá trị

di tích. Các nhận định phải dựa trên tư liệu có thể kiểm chứng, phân biệt rõ những nội dung đã được xác lập với những vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu.

Theo Thứ trưởng, tính xác thực, tính toàn vẹn và yếu tố gốc phải được đặt ở vị trí trung tâm trong công tác bảo tồn. Việc phục dựng, tôn tạo không được làm sai lệch hoặc thay thế chứng cứ lịch sử. Đối với những nội dung chưa đủ căn cứ, cần ưu tiên bảo vệ hiện

trạng, tiếp tục khảo sát và hoàn thiện hồ sơ khoa học. Trên cơ sở kết quả hội thảo, việc tiếp tục hoàn thiện hồ sơ, dữ liệu và nhiệm vụ quản lý cần được triển khai theo đặc điểm từng di tích. Với Phú Riềng, trọng tâm là bổ sung luận cứ khoa học phục vụ lộ trình nghiên cứu nâng hạng; tại Phước Long, cần chuẩn hóa hồ sơ, xác định thứ tự ưu tiên bảo tồn, phục hồi và phát huy giá trị các di tích.

HỒNG HẠNH

Lào Cai hình thành hệ sinh thái du lịch thông minh

● MẠNH HÀ

Lào Cai hiện đang đẩy mạnh chuyển đổi số trong phát triển du lịch, từng bước hình thành hệ sinh thái du lịch thông minh với dữ liệu làm nền tảng, công nghệ làm công cụ và du khách, doanh nghiệp là trung tâm. Việc phát triển các nền tảng số, số hóa tài nguyên, ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI), bản đồ số, mã QR và các tiện ích thông minh đang mở thêm phương thức mới trong quảng bá, quản lý và cung cấp dịch vụ, góp phần nâng cao sức cạnh tranh của điểm đến.

Lào Cai sở hữu hệ thống tài nguyên du lịch phong phú, từ cảnh quan thiên nhiên, khí hậu, di sản văn hóa, bản sắc các dân tộc đến những điểm đến đã tạo được dấu ấn trên bản đồ du lịch Việt Nam. Trong giai đoạn phát triển mới, địa phương xác định du lịch là một trong những động lực quan trọng của tăng trưởng, hướng tới xây dựng Lào Cai trở thành trung tâm du lịch bốn mùa, có sản phẩm đặc sắc, chất lượng và sức cạnh tranh cao; đồng thời đẩy mạnh ứng dụng khoa học, công nghệ và chuyển đổi số để đổi mới phương thức quản lý, quảng bá và cung cấp dịch vụ du lịch.

Định hướng này được cụ thể hóa tại Đề án về phát triển du lịch tỉnh Lào Cai giai đoạn 2026-2030, trong đó xác định phát triển du lịch thông minh, du lịch xanh và chuyển đổi số là một trong những hướng đi quan trọng để nâng cao hiệu quả khai thác tiềm năng, lợi thế và sức cạnh tranh của điểm đến. Đáng chú ý, ngày 14.9, UBND tỉnh Lào Cai ban hành Kế hoạch về chuyển đổi số, phát triển du lịch thông minh gắn với quảng bá, xúc tiến du lịch và phát triển kinh tế số du lịch tỉnh Lào Cai giai đoạn 2026-2030. Kế hoạch xác định người dân, doanh nghiệp và khách du lịch là trung tâm của quá trình chuyển đổi số; chú trọng chuẩn hóa, kết nối và khai thác dữ liệu du lịch, phát triển các nền tảng số, bản đồ số, thư viện dữ liệu số và công cụ hỗ trợ quản lý, điều hành điểm đến.

Tiếp nối định hướng xây dựng nền tảng du lịch thông minh, ngày 30.9, UBND tỉnh Lào Cai ban hành Kế hoạch triển khai Bài toán lớn số 04 về “Phát triển du lịch văn hóa và nghỉ dưỡng thông minh kết hợp chăm sóc sức khỏe gắn với hệ sinh thái du lịch bản sắc riêng

của tỉnh Lào Cai”, giai đoạn 2026-2030, định hướng đến năm 2035. Kế hoạch đặt trọng tâm vào khai thác các giá trị văn hóa, di sản, bản sắc các dân tộc và tri thức bản địa, kết hợp phát triển du lịch nghỉ dưỡng, chăm sóc sức khỏe; trong đó khoa học, công nghệ và chuyển đổi số là công cụ hỗ trợ kết nối, quản lý và nâng cao chất lượng sản phẩm.

Song song với các kế hoạch của UBND tỉnh, ngành Du lịch Lào Cai đã đề xuất sáng kiến “Xây dựng hệ sinh thái du lịch số nhằm thúc đẩy kinh tế số trên địa bàn tỉnh Lào Cai”, hướng tới kết nối các chủ thể trong hệ sinh thái, tăng cường giao dịch điện tử, ứng dụng công nghệ trong quản lý và cung cấp dịch vụ. Theo mục tiêu của sáng kiến, giai đoạn 2025-2027 phấn đấu có 90% các khâu trong hành trình du lịch có thể thực hiện thông qua các ứng dụng công nghệ như tìm kiếm thông tin, đặt dịch vụ, thanh toán trực tuyến, đánh giá dịch vụ và chia sẻ trải nghiệm. Giai đoạn 2028-2030, tỷ trọng kinh tế số trong lĩnh vực du lịch được định hướng đạt tối thiểu 20%, tỷ lệ cơ sở du lịch sử dụng nền tảng số phục vụ quản trị kinh doanh đạt tối thiểu 70%.

Một dấu mốc mới trong quá trình chuyển đổi số du lịch của Lào Cai là việc ra mắt nền tảng Du lịch thông minh Lào Cai Tour ngày 26.8. Nền tảng được tích hợp AI, bản đồ số, thông tin điểm đến, hình ảnh trực quan, mã QR cùng nhiều tiện ích thông minh, hỗ trợ du khách tìm kiếm thông tin, lựa chọn điểm đến, xây dựng hành trình và khám phá văn hóa, con người Lào Cai. Sự xuất hiện của Lào Cai Tour cũng cho thấy quá trình chuyển đổi số du lịch của địa phương đang chuyển dần từ việc cung cấp thông tin đơn thuần sang xây dựng các công cụ hỗ trợ trực tiếp cho hành trình trải

nghiệm. Đây là bước phát triển phù hợp với xu hướng du khách ngày càng có nhu cầu tìm kiếm thông tin, lựa chọn dịch vụ và tương tác với điểm đến trên môi trường số.

Ở góc độ doanh nghiệp, các nền tảng số mở thêm cơ hội quảng bá sản phẩm, tiếp cận thị trường và tương tác với khách hàng. Các cơ sở lưu trú, điểm tham quan, đơn vị lữ hành, cơ sở kinh doanh dịch vụ và các mô hình du lịch cộng đồng có thể từng bước khai thác công nghệ để giới thiệu sản phẩm, quản trị hoạt động, tiếp nhận phản hồi và nâng cao khả năng tiếp cận khách hàng. Đối với du khách, việc số hóa thông tin điểm đến giúp giảm khoảng cách thông tin, tăng khả năng chủ động lựa chọn và tạo thuận lợi trong quá trình xây dựng hành trình. Đối với cơ quan quản lý, dữ liệu được chuẩn hóa và cập nhật sẽ từng bước tạo cơ sở để theo dõi thị trường, quản lý điểm đến và nâng cao chất lượng công tác hoạch định chính sách.

Như vậy, chuyển đổi số đang được Lào Cai tiếp cận không chỉ như một giải pháp hỗ trợ quảng bá mà từng bước trở thành phương thức nâng cao hiệu quả quản lý, kết nối cung - cầu và phát triển các sản phẩm, dịch vụ du lịch. Công nghệ được kỳ vọng tham gia sâu hơn vào hành trình trải nghiệm của du khách, đồng thời tạo thêm không gian để doanh nghiệp và cộng đồng giới thiệu, cung cấp sản phẩm trên môi trường số.

Với việc tiếp tục hoàn thiện nền tảng số, chuẩn hóa dữ liệu, ứng dụng AI và tăng cường sự tham gia của doanh nghiệp, cộng đồng, Lào Cai đang từng bước xây dựng hệ sinh thái du lịch thông minh, trong đó công nghệ trở thành công cụ hỗ trợ khai thác hiệu quả tài nguyên và nâng cao chất lượng trải nghiệm. ■

Trong bài phát biểu bế mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIV của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm, yêu cầu về chất lượng phát triển được đặt ra rõ ràng: “Tăng trưởng cao phải dựa trên năng suất, sức cạnh tranh, năng lực tự chủ và nền tảng ổn định lâu dài; đi đôi với tiến bộ, công bằng xã hội, bảo vệ môi trường và nâng cao mọi mặt đời sống Nhân dân”. Đặt những đòi hỏi ấy trong cùng một câu cũng là đặt tốc độ phát triển vào mối quan hệ với nền tảng tạo ra nó và mục đích mà nó phải hướng tới. Từ đây, câu hỏi cần theo đuổi đến cùng là tăng trưởng sẽ chuyển hóa thành điều gì trong cuộc sống của mỗi người.

Tăng trưởng phải làm dày thêm nội lực

Khát vọng tăng trưởng cao thể hiện ý chí vươn lên của một dân tộc muốn rút ngắn khoảng cách phát triển. Nguồn lực được tạo thêm có thể mở rộng việc làm, cải thiện hạ tầng, tăng khả năng chăm lo giáo dục, y tế và an sinh. Vì vậy, bản về chất lượng tăng trưởng cũng là tìm cách để khát vọng ấy có nền móng vững chắc, để kết quả đạt được trong một năm trở thành điều kiện phát triển cho những năm tiếp theo. Một nền kinh tế cần biết đi nhanh, đồng thời phải tích lũy được năng lực đi xa qua mỗi chặng đường.

Năng lực ấy cần được nhận diện ngay trong cách tạo ra giá trị. Nếu một doanh nghiệp tăng sản lượng chủ yếu bằng cách kéo dài thời gian làm việc, lợi ích thu được sẽ khác với khi họ cải tiến công nghệ, giảm hao phí và làm ra sản phẩm tốt hơn trong cùng một khoảng thời gian. Cách thứ hai mở ra khả năng nâng thu nhập mà không buộc người lao động phải đánh đổi thêm sức lực. Năng suất vì thế có ý nghĩa rất gần với đời sống: Người ta có thể làm việc hiệu quả hơn, được trả công xứng đáng hơn và còn thời gian cho gia đình, học tập, nghỉ ngơi.

Từ góc nhìn đó, bài phát biểu yêu cầu đầu tư nước ngoài gắn với chuyển giao công nghệ, liên kết doanh nghiệp, tăng giá trị trong nước; khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số phải nâng cao năng suất, sức cạnh tranh. Điều đáng quan tâm sau mỗi dòng vốn là phần năng lực được bồi đắp cho nền kinh tế: Doanh nghiệp trong nước học được gì, tham gia sâu đến đâu, có thể phát triển sản phẩm và thị trường của mình hay không. Sức hấp dẫn đối với nhà đầu tư sẽ có giá trị bền hơn khi đi cùng khả năng tiếp nhận tri thức và chuyển tri thức thành năng lực tự thân.

Chẳng hạn, với một sản phẩm văn hóa, doanh thu bán hàng là kết quả cần ghi nhận, nhưng còn phải xem ai nắm giữ quyền khai thác, ai làm chủ khâu sáng tạo, đội ngũ trong nước trưởng thành thế nào và giá trị nào có thể tiếp tục được tạo ra. Nếu sau một dự án, người làm nghề có thêm kỹ năng, doanh nghiệp giữ được quyền đối với sản phẩm và hình thành quan hệ hợp tác lâu dài, thành công ấy đã tạo thêm nền tảng cho lần phát triển kế tiếp. Cách nhìn này giúp phân biệt nguồn thu trước mắt với năng lực tạo nguồn thu bền vững.

Tự chủ cũng nên được hiểu từ khả năng lựa chọn và thích ứng. Một nền kinh tế có nhiều doanh nghiệp đủ sức cạnh tranh, nhiều người lao động có kỹ năng và các mối liên kết sản xuất vững chắc sẽ có thêm phương án khi hoàn cảnh thay đổi. Bởi vậy, đánh giá tăng trưởng cần theo dõi cả những tiến bộ âm thầm, như năng lực

Trên nền tảng Lào Cai Tour, hình ảnh du lịch tại các địa phương được quảng bá rộng rãi

Ảnh: LÀO CAI TOUR

TỪ PHÁT BIỂU BẾ MẠC HỘI NGHỊ TRUNG ƯƠNG 4 CỦA TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM NGHĨ VỀ MỘT ĐẤT NƯỚC MẠNH TỪ BÊN TRONG:

Sau những con số tăng trưởng

● MAI NGŨ

Một đất nước phát triển cần những con số tăng trưởng đủ sức mở rộng nguồn lực và nâng tầm vị thế. Nhưng phía sau tốc độ ấy phải là một nền kinh tế vững vàng hơn, những cơ hội đến được với nhiều người hơn và một đời sống ngày càng đáng sống. Tăng trưởng có ý nghĩa sâu xa khi thành quả hôm nay giúp con người bớt lo âu về ngày mai, đồng thời để lại cho thế hệ sau điều kiện tốt hơn để tiếp tục đi tới.

nghiên cứu, chất lượng đào tạo, khả năng tham gia chuỗi cung ứng của doanh nghiệp nhỏ. Những chuyên biến ấy có thể chưa tạo ra dấu ấn lớn ngay lập tức, nhưng quyết định sức bền của thành quả về sau.

Thành quả cần đi vào từng mái nhà

Người dân cảm nhận sự phát triển qua những điều thiết thân: Công việc có ổn định hơn, thu nhập có đủ trang trải, con cái có cơ hội học hành, khi đau ốm có được chăm sóc và lúc gặp biến cố có nơi nương tựa. Những trải nghiệm ấy giúp nhìn rõ hơn ý nghĩa của các chỉ tiêu tổng hợp. Một mức thu nhập tăng thêm sẽ đem lại cảm giác khác nhau tùy chi phí sinh hoạt, điều kiện nhà ở và những dịch vụ thiết yếu mà mỗi gia đình có thể tiếp cận. Đời sống được nâng lên khi khả năng chủ động của con người trước các nhu cầu căn bản cũng được cải thiện.

Bài phát biểu đặt yêu cầu đưa nguồn lực đã huy động vào sản xuất, kinh doanh, tạo thêm việc làm và năng lực phát triển; tháo gỡ điểm nghẽn thể chế đi cùng nâng cao năng lực hấp thụ vốn, bảo đảm hạ tầng, năng lượng, nhân lực, khơi thông đầu tư tư nhân, củng cố sức mua và phát triển doanh nghiệp trong nước. Những yêu cầu ấy gợi ra một mối liên hệ cần được chăm lo đồng bộ: Nguồn lực phải đi vào hoạt động thực tế, hoạt động ấy tạo việc làm và thu nhập, còn đời sống ổn định giúp người dân có điều kiện tiêu dùng, học tập và tiếp tục đóng góp.

Tuy nhiên, sự chuyển hóa ấy cần có những con đường cụ thể. Một khu sản xuất mở rộng sẽ đem lại cơ hội trọn vẹn hơn nếu người lao động có thể tìm được chỗ ở phù hợp, gửi con thuận tiện và tiếp cận dịch vụ y tế. Một vùng du lịch thu hút thêm khách cần tạo điều kiện để người dân sở tại tham gia cung ứng dịch vụ, giữ nghề, nâng kỹ năng và hưởng lợi từ sự phát triển của chính quê hương mình. Khi thiết kế chính sách, các điều kiện sống đi kèm cần được tính từ đầu, bởi đó là phần quyết định cơ hội kinh tế có trở thành một cuộc sống ổn định hay không.

Tinh thần công bằng cũng đòi hỏi nhìn vào những người đứng trước nguy cơ bị bỏ lại trong quá trình chuyển đổi. Người lao động cần học nghề mới, hộ kinh doanh nhỏ cần nâng năng lực quản lý, cộng đồng ở vùng khó khăn cần được kết nối với thị trường và dịch vụ thiết yếu. Hỗ trợ phù hợp giúp họ có khả năng tham gia bằng chính sức mình, từng bước giảm sự lệ thuộc vào trợ giúp. Một chính sách phát triển có chiều sâu phải tạo được lối đi cho cả người đang có lợi thế và người cần thêm điều kiện để bắt đầu.

Trong phần nhiệm vụ sau Hội nghị, bài phát biểu yêu cầu phát huy vai trò giám sát, phản biện của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, bảo đảm Nhân

Tăng trưởng có ý nghĩa sâu xa khi thành quả hôm nay giúp con người bớt lo âu về ngày mai, đồng thời để lại cho thế hệ sau điều kiện tốt hơn để tiếp tục đi tới
Ảnh: BAOCHINHPHU.VN

dân được tham gia, thụ hưởng thành quả. Sự tham gia cần có ý nghĩa ngay từ lúc lựa chọn phương án phát triển. Người dân có thể giúp nhận diện sinh kế nào bị tác động, nhu cầu nào chưa được tính đến, điều kiện nào cần chuẩn bị để cơ hội mới thực sự đến được với cộng đồng. Khi được lắng nghe và có khả năng tham gia, họ cũng có thêm căn cứ để đồng hành với những thay đổi đòi hỏi thời gian, công sức và sự chia sẻ.

Văn hóa làm nền chiều sâu phát triển

Đời sống tốt hơn còn bao gồm quyền được học hỏi, sáng tạo và hưởng thụ những giá trị tinh thần. Một khu dân cư cần nơi để trẻ em chơi, người cao tuổi gặp gỡ, các gia đình tiếp cận sách, nghệ thuật và hoạt động thể chất. Những điều kiện tương bình dị ấy góp phần tạo nên cảm giác gắn bó với nơi mình sống. Khi bàn về nâng cao mọi mặt đời sống Nhân dân theo yêu cầu của bài phát biểu, chiều kích văn hóa cần được đặt vào chính cách hình dung về thành quả phát triển. Một xã hội giàu lên phải có thêm khả năng nuôi dưỡng tâm hồn, vun đắp sự tử tế và mở rộng cơ hội phát triển con người.

Vì vậy, hiệu quả đầu tư cho văn hóa cần được nhìn qua sự sống mà công trình và hoạt động tạo ra. Một thư viện có người đọc thường xuyên, một không gian nghệ thuật giúp người trẻ tiếp cận tác phẩm, một thiết chế cộng đồng có lịch hoạt động phù hợp sẽ đem lại giá trị khác với một công trình chỉ hoàn thành về xây dựng. Ngay từ khi phân bổ kinh phí, cần tính đến người vận hành, chất lượng nội dung, khả năng tiếp cận và chi phí duy trì. Một nơi được xây để phục vụ cộng đồng phải có điều kiện trở thành một phần trong sinh hoạt của cộng đồng ấy.

Yêu cầu của bài phát biểu về ngân sách rất rõ: “Giữ nghiêm kỷ luật tài chính, bảo đảm cân đối lâu dài; đánh giá hiệu quả

chi bằng kết quả thực tế, gắn trách nhiệm phân bổ với sử dụng”. Vận dụng vào lĩnh vực văn hóa, thước đo kết quả cần gắn với đặc thù của từng nhiệm vụ. Hoạt động kinh doanh phải quan tâm doanh thu, thị trường và khả năng tự chủ; hoạt động phục vụ lợi ích cộng đồng cần được xem xét cả mức độ tiếp cận, chất lượng thụ hưởng, hiệu quả giáo dục và giá trị bảo tồn. Đánh giá đúng mới giúp nguồn lực đến được nơi cần thiết và tránh buộc mọi giá trị văn hóa phải chứng minh mình bằng cùng một con số doanh thu.

Trong phát triển du lịch và các ngành công nghiệp văn hóa, yêu cầu ấy càng cần được cụ thể hóa. Có thể hình dung một làng nghề thu hút thêm khách nhưng người thợ không còn điều kiện truyền nghề, hay một điểm đến đông đúc trong khi cư dân dần mất không gian sinh hoạt quen thuộc. Những tình huống như vậy đặt ra vấn đề về phân giá trị cần được giữ lại trong quá trình khai thác. Chính sự tiếp nối của nghề, ký ức và lối sống cộng đồng góp phần làm nên sức hấp dẫn lâu dài; làm suy yếu chúng cũng là làm mờ đi nền tảng tạo ra giá trị kinh tế.

Điều đó đòi hỏi sự tính toán ngay trong phương án phát triển: Cộng đồng tham gia bằng cách nào, thu nhập từ khai thác có góp phần bảo tồn hay không, người thực hành di sản có cơ hội truyền dạy và sáng tạo ra sao. Bảo vệ bản sắc cần đi cùng việc mở ra sinh kế và tôn trọng quyền lựa chọn của người dân. Khi văn hóa được chăm lo như một điều kiện phát triển con người và một nguồn lực sáng tạo, tăng trưởng sẽ có thêm chiều sâu, còn sự thịnh vượng có được nét riêng của đất nước mình.

Giữ lại cơ hội cho ngày mai

Mỗi lựa chọn phát triển hôm nay đều để lại những điều kiện cho tương lai. Một dự

án có thể tạo nguồn thu sớm nhưng cũng có thể kéo theo chi phí vận hành, phục hồi môi trường hoặc giải quyết hệ quả xã hội trong nhiều năm. Vì thế, cần tính đủ lợi ích và chi phí trên khoảng thời gian phù hợp, xác định ai được hưởng, ai phải gánh và khả năng khắc phục đến đâu. Trách nhiệm với tương lai bắt đầu từ việc không đẩy những chi phí có thể thấy trước sang người khác hoặc sang một nhiệm kỳ sau.

Bài phát biểu yêu cầu: “Đầu tư công phải dẫn dắt đầu tư xã hội, kết nối vùng, mở rộng năng lực sản xuất; giải ngân gắn với khối lượng, chất lượng thực tế”. Từ yêu cầu ấy, kết quả đầu tư cần được theo dõi tới công năng sử dụng và năng lực phát triển được tạo ra. Một tuyến đường có ý nghĩa khi giúp việc đi lại, vận chuyển thuận lợi hơn và mở ra cơ hội làm ăn; một công trình cấp nước phải đem lại nguồn nước bảo đảm cho người sử dụng. Tiến độ chi vốn cần đi cùng tiến độ hình thành những lợi ích ấy, để sự khản trương phục vụ đúng mục đích của đầu tư.

Bảo vệ môi trường cũng cần được đặt trong cùng cách nhìn dài hạn. Không khí sạch, nguồn nước an toàn, hệ sinh thái khỏe mạnh và cảnh quan được gìn giữ là điều kiện sống, đồng thời là nền tảng của nhiều hoạt động kinh tế. Khi các điều kiện ấy bị tổn hại, chi phí thường đi vào từng gia đình qua sức khỏe, sinh kế và chất lượng sinh hoạt. Bởi vậy, lựa chọn phương án phát triển cần xem xét giới hạn chịu tải, khả năng phòng ngừa và trách nhiệm phục hồi, thay vì chờ thiệt hại xuất hiện mới tìm nguồn lực xử lý.

Ngay ở phần định hướng phát triển lâu dài, bài phát biểu đã đặt tầm nhìn 2030-2130 trong yêu cầu chuẩn bị năng lực, điều kiện phát triển và trách nhiệm đối với các thế hệ sau. Đó là lời nhắc về chiều dài của trách nhiệm trong mỗi quyết định hôm nay. Thế hệ tiếp theo cần được thừa hưởng một nền kinh tế có năng lực, môi trường còn khả năng nuôi dưỡng sự sống, di sản còn có thể tiếp nối và những thiết chế cộng đồng vận hành đáng tin cậy. Thành quả lớn nhất của người đi trước là làm cho người đến sau có nhiều cơ hội hơn để lựa chọn tương lai của mình.

Sau cùng, những con số tăng trưởng cần được đọc cùng những chuyên biến trong cuộc sống: Người lao động có thể yên tâm nuôi con bằng thu nhập của mình, người trẻ có cơ hội học và làm nghề yêu thích, người cao tuổi có điều kiện sống an lành, mỗi cộng đồng còn giữ được điều khiến họ gắn bó với quê hương. Khi thành quả phát triển đi vào những điều bình dị ấy, khát vọng quốc gia sẽ có sức nâng đỡ từ hàng triệu khát vọng riêng. Một đất nước mạnh từ bên trong được bồi đắp như thế, bằng năng lực làm ra của cải và sự trưởng thành trong cách dùng của cải để chăm lo con người, gìn giữ những giá trị quý báu, mở rộng cánh cửa cho ngày mai. ■

PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM LIÊN NGÀNH, GIÀU

Phải thật sự là “bữa tiệc diệu kỳ” của văn hóa

● ĐÌNH TOÁN - THANH MAI; ảnh: TR. HUẤN

Nhìn từ câu chuyện của “Kỳ Yên - Bữa tiệc diệu kỳ”, có thể khẳng định, công nghiệp văn hóa (CNVH) Việt Nam đang cần nhiều sản phẩm có tính liên ngành mang đậm giá trị sáng tạo, giàu bản sắc, hàm lượng công nghệ cao và đủ sức cạnh tranh trên thị trường. Đây cũng là hướng đi góp phần phát huy nguồn lực, tạo động lực để CNVH đóng góp mạnh mẽ vào mục tiêu tăng trưởng hai con số.

“Kỳ Yên - Bữa tiệc diệu kỳ” là sáng kiến nhằm triển khai định hướng đổi mới nghệ thuật biểu diễn của Bộ VH TTDL, do Liên đoàn Xiếc Việt Nam thực hiện. Kết hợp giữa kỹ năng xiếc, âm nhạc, công nghệ trình chiếu 3D mapping và nghệ thuật ẩm thực, chương trình mở ra cách tiếp cận mới trong tổ chức và thưởng thức nghệ thuật. Ở đó, xiếc giữ vai trò trung tâm, công nghệ mở rộng không gian biểu đạt, còn ẩm thực trở thành một thành tố của trải nghiệm tổng thể.

Công nghệ mở rộng không gian biểu đạt

Đáng chú ý, mô hình này không dừng ở việc ứng dụng công nghệ hiện đại để tăng hiệu ứng thị giác, mà hướng tới sự kết hợp có chủ đích giữa nghệ thuật xiếc, công nghệ trình diễn và ẩm thực. Qua đó, làm mới cách thức biểu đạt, tổ chức trải nghiệm và gia tăng giá trị cho sản phẩm nghệ thuật.

Giá trị cốt lõi của xiếc vẫn được bảo toàn qua kỹ thuật đỉnh cao, bản lĩnh và quá trình khổ luyện của nghệ sĩ. Song, cách kể chuyện, không gian trình diễn và phương thức tương tác với khán giả được mở rộng. Hướng tiếp cận này đặt sáng tạo vào trung tâm của quá trình phát triển sản phẩm CNVH, khi vừa gìn giữ giá trị nghệ thuật, vừa tìm kiếm những phương thức thể hiện mới phù hợp với nhu cầu của khán giả hiện nay. Theo NSND Tổng Toàn Thắng, Giám đốc Liên đoàn Xiếc Việt Nam được sự chỉ đạo sâu sát của lãnh đạo Bộ VH TTDL; đặc biệt Bộ trưởng Bộ VH TTDL Lâm Thị Phương Thanh đã chỉ đạo rõ: “Đổi mới sáng tạo ngành VH TTDL bắt đầu từ rạp xiếc, nhà hát, bảo tàng và trường học..., để đưa khoa học công nghệ và chuyên đôi số vào cuộc sống, phục vụ nhân dân, đóng góp cho tăng trưởng kinh tế của đất nước”, chương trình “Kỳ Yên - Bữa tiệc

Chương trình được kỳ vọng trở thành sản phẩm CNVH có sức hấp dẫn, kết hợp giá trị nghệ thuật với trải nghiệm văn hóa, giải trí, đáp ứng nhu cầu đa dạng của công chúng

diệu kỳ” được phát triển trong tinh thần đó.

“Kỳ Yên - Bữa tiệc diệu kỳ” lấy chữ “kỳ” làm điểm nhấn cốt lõi, đồng thời là chìa khóa định hình bản sắc và lợi thế cạnh tranh của sản phẩm. Chữ “kỳ” trước hết khơi gợi sự diệu kỳ của nghệ thuật xiếc, nơi những giới hạn tưởng chừng khó vượt qua của cơ thể con người được chinh phục bằng kỹ năng, sự khéo léo và quá trình khổ luyện. Mỗi động tác chính xác, mỗi màn trình diễn đòi hỏi sự phối hợp và kiểm soát ở trình độ cao mang đến cảm giác bất ngờ, thán phục, làm nên sức hấp dẫn không thể thay thế của nghệ thuật xiếc. Thế nhưng, sự diệu kỳ của “Kỳ Yên” không dừng lại ở tài năng của người nghệ sĩ. Trên nền tảng kỹ năng xiếc tinh luyện, công nghệ số mở ra

những khả năng mới cho không gian biểu diễn. Hệ thống ánh sáng, âm nhạc và công nghệ trình chiếu 3D mapping giúp biến đổi diện mạo sân khấu, mở rộng chiều sâu thị giác và tạo nên những lớp không gian giàu sức gợi. Công nghệ không thay thế nghệ thuật biểu diễn, mà trở thành phương tiện để tôn vinh tài năng nghệ sĩ, tăng cường khả năng kể chuyện và đưa khán giả đến gần hơn với thế giới cảm xúc mà chương trình muốn truyền tải.

Qua buổi diễn thử nghiệm đầu tiên, sự kết hợp giữa xiếc, công nghệ trình chiếu và ẩm thực đã tạo nên nhiều dấu ấn mới trong trải nghiệm thưởng thức. Khán giả không chỉ theo dõi các tiết mục trên sân khấu, mà còn được đắm mình trong

không gian nghệ thuật đa giác quan, khi hình ảnh, âm thanh và ẩm thực cùng tham gia dẫn dắt cảm xúc. Từ góc độ phát triển CNVH, mô hình này mở ra hướng đi giúp gia tăng giá trị cho sản phẩm thông qua việc kết nối nhiều lĩnh vực. Khi được tổ chức để tạo nên trải nghiệm tổng thể, nghệ thuật có sự liên kết với văn hóa ẩm thực, du lịch và các dịch vụ đi kèm, qua đó mở rộng khả năng tiếp cận thị trường.

Giá trị của sản phẩm vì thế không chỉ nằm ở chất lượng nghệ thuật, mà còn được bồi đắp từ sức hấp dẫn đối với công chúng, khả năng xây dựng thương hiệu và tiềm năng khai thác thương mại.

Đổi mới sáng tạo trên nền tảng bản sắc văn hóa

Trên thế giới, mô hình kết hợp nghệ thuật biểu diễn với công nghệ hiện đại và trải nghiệm ẩm thực đã được triển khai ở nhiều quốc gia. Kế thừa nhưng mang trong mình những nét riêng biệt, “Kỳ Yên - Bữa tiệc diệu kỳ” mang đến một sản phẩm CNVH hiện đại, chuyên nghiệp nhưng vẫn đậm bản sắc Việt Nam, đáp ứng nhu cầu thưởng thức nghệ thuật bằng đa giác quan của khán giả hiện nay.

Sau buổi diễn thử nghiệm đầu tiên, NSND Tổng Toàn Thắng cho biết, chương trình sẽ tiếp tục được nâng cấp, điều chỉnh và hoàn thiện, để hướng tới ra mắt rộng rãi vào dịp Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11. Theo định hướng của đơn vị, “Kỳ Yên” sẽ được phát triển với những

Chương trình ứng dụng công nghệ trình chiếu 3D Mapping hiện đại, kết hợp nghệ thuật xiếc và ẩm thực, mở rộng không gian biểu diễn, tạo trải nghiệm đa giác quan cho khán giả

BẢN SẮC, TẠO SỨC BẬT CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA

chủ đề linh hoạt, liên tục đổi mới nội dung và hình thức thể hiện; giúp duy trì sức hấp dẫn với nhiều nhóm khán giả. Về lâu dài, mục tiêu đặt ra không chỉ là tạo sức hút cho từng buổi diễn, mà còn hướng tới xây dựng thương hiệu điểm đến văn hóa, nghệ thuật tại Hà Nội. Khi một chương trình có thể kết hợp thương thức nghệ thuật với những trải nghiệm văn hóa khác, khả năng tiếp cận công chúng cũng được mở rộng. Đây là hướng đi giúp nghệ thuật xiếc Việt Nam mở rộng kết nối với du lịch văn hóa, mở rộng tệp khán giả trong nước và xa hơn là tiếp cận khán giả quốc tế.

Tuy nhiên, để hiện thực hóa định hướng đó, sự mới lạ về công nghệ hay hình thức tổ chức chưa đủ bảo đảm sức sống lâu dài cho sản phẩm. Điều quan trọng là chất lượng nghệ thuật phải được duy trì, nội dung tiếp tục được đầu tư, phương thức tổ chức phù

“*Phát triển sản phẩm CNVH theo chuỗi giá trị đòi hỏi sự phối hợp của nhiều đơn vị, lĩnh vực. Với “Kỳ Yên”, một hướng nghiên cứu được đặt ra là kết nối nghệ thuật biểu diễn với văn hóa ẩm thực, thông qua việc sáng tạo những món ăn gắn với câu chuyện nghệ thuật.*

Ẩm thực không chỉ là phần bổ trợ cho chương trình mà còn có thể trở thành ngôn ngữ kể chuyện, góp phần truyền tải những giá trị văn hóa và mở rộng trải nghiệm của khán giả.

(NSND TỐNG TOÀN THẮNG, Giám đốc Liên đoàn Xiếc Việt Nam)

hợp với nhu cầu của công chúng và mô hình vận hành có khả năng phát triển bền vững. Bên cạnh đó, việc khai thác chiều sâu trong văn hóa dân tộc cần được đặt ở vị trí trung tâm, tránh để công nghệ và các yếu tố giải trí lấn át các giá trị nghệ thuật cốt lõi. Theo NSND Tống Toàn Thắng, phát triển sản phẩm CNVH theo chuỗi giá trị đòi hỏi sự phối hợp của nhiều đơn vị, lĩnh vực. Với “Kỳ Yên”, một hướng nghiên cứu được đặt ra là kết nối nghệ thuật biểu diễn với văn hóa ẩm thực, thông qua việc sáng tạo những món ăn gắn với câu chuyện nghệ thuật. Theo đó, ẩm thực không chỉ là phần bổ trợ cho chương trình mà còn có thể trở thành ngôn ngữ kể chuyện, góp phần truyền tải những giá trị văn hóa và mở rộng trải nghiệm của khán giả.

“Đặc biệt, chúng tôi đang mong muốn khai thác những tích truyện, câu chuyện khơi nguồn cho sự ra đời của các món ăn truyền thống. Trong quá trình nghiên cứu những giá trị và tích truyện gắn với ẩm thực, chúng tôi nhận thấy đây là nguồn chất liệu thú vị để sáng tạo, chuyển hóa thành sản phẩm CNVH có tính liên ngành”, NSND Tống Toàn Thắng cho hay. Từ hướng tiếp cận này, bài toán đặt ra với “Kỳ Yên” cũng như các sản phẩm CNVH tương tự là làm thế nào chuyển hóa tài nguyên văn hóa thành những trải nghiệm có giá trị, đủ sức hấp dẫn công chúng và tạo khả năng kết nối thị trường. Bản sắc cần thấm vào cách kể chuyện, ngôn ngữ nghệ thuật và phương thức thể hiện sản phẩm.

Khi đổi mới sáng tạo đi cùng chiều sâu văn hóa và năng lực tổ chức chuyên nghiệp, xiếc hay những loại hình nghệ thuật truyền thống khác sẽ có thêm cơ hội đến gần hơn với khán giả, mở rộng không gian phát triển và đóng góp vào quá trình hình thành những sản phẩm CNVH mang dấu ấn Việt Nam; có tính thương mại cao. ■

Tinh hoa Xòe Thái mở lối cho công nghiệp văn hóa

● Bài, ảnh: NGUYỄN HOÀN

Từ sức lan tỏa của nghệ thuật Xòe Thái đến ẩm thực và sản vật địa phương, văn hóa bản địa đã, đang mở thêm du địa phát triển du lịch Tây Bắc.

Tây Bắc sở hữu nguồn vốn tài nguyên phi vật thể dồi dào, nơi các giá trị truyền thống đóng vai trò nhận diện bản sắc, tạo nên tầng nội sinh định hình những sản phẩm du lịch có lợi thế cạnh tranh. Tại vùng đất Mường Lò (Lào Cai), nghệ thuật Xòe kết hợp cùng điệu kháp, sắc khăn piêu, hoa văn thổ cẩm và tri thức bản địa qua nhiều thế hệ trở thành nguyên liệu chiến lược phát triển ngành kinh tế sáng tạo.

Chiều sâu di sản thể hiện qua triết lý dân gian: “Không xòe cây ngô không ra bắp, không xòe cây lúa không trở bông, không xòe trai gái không thành đôi” đã cho thấy sự gắn kết triết để với đời sống lao động sản xuất. Nét múa cộng đồng đóng vai trò chất keo kết nối xã hội, thắt chặt tình bản tình mường, tạo nên dấu ấn đặc trưng thu hút du khách thập phương. Mốc năm năm Nghệ thuật Xòe Thái được UNESCO ghi danh là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại đòi hỏi phương thức bảo tồn dịch chuyển mạnh mẽ, đưa di sản vận động liên tục trong đời sống đương đại. Lễ hội Văn hóa, Du lịch Mường Lò năm 2026 với chủ đề “Tinh hoa Xòe Thái - Sắc màu Tây Bắc” định hướng đưa tài nguyên bản địa trở thành hạt nhân kích cầu, tôn vinh cảnh sắc thiên nhiên cùng bản sắc vùng cao.

Chương trình nghệ thuật “Xòe Thái - Trộn một vòng yêu” khi khai thác chất liệu thi ca của truyện thơ “Xống chu xon xao” và sợi dây tình Xải Panh đã thực hiện quá trình mã hóa tích xưa

thành sản phẩm trình diễn giàu cảm xúc. Cách thức sân khấu hóa tục lệ dân gian giúp chuyển hóa những giá trị tinh thần trừu tượng thành trải nghiệm thị giác và thính giác trực quan, gia tăng tính hấp dẫn thương mại cho nghệ thuật truyền thống.

Màn đại xòe quy mô trên 2.000 nghệ nhân và diễn viên tạo nên không gian hoành tráng, khẳng định tính liên tục trong trao truyền, thể hiện sức sống mãnh liệt của văn hóa Thái nơi địa phương. Việc hàng ngàn người nắm tay hòa nhịp đã biến hình thức diễn xướng lâu đời thành sản phẩm trải nghiệm mang tính tương tác cao, tạo sự kết nối ấn tượng đối với du khách. Hoạt động diễu diễn đường phố của 400 nhân tố quần chúng trên các trục đường trung tâm Nghĩa Lộ đại diện cho giải pháp “phi trung tâm hóa” sân khấu, đưa âm nhạc cùng trang phục dân tộc đến với người dân, du khách. Hình thức trình

Thiếu nữ dân tộc Thái trong ánh trăng bên suối

diễn mở giải phóng điệu múa khỏi sự đóng khung cố định, tối ưu hóa điểm tiếp xúc thực tế, tạo điều kiện cho công chúng lẫn người tham quan trực tiếp hòa mình vào lễ hội.

Sự tích hợp giữa đại xòe với hội chợ du lịch, gian hàng ẩm thực và hệ thống OCOP là bước đi then chốt nhằm chuỗi hóa các tài nguyên đơn lẻ thành hệ sinh thái dịch vụ hoàn chỉnh. Năng lực kết nối giữa nghệ thuật dân gian và đặc sản địa phương giúp tăng tỷ trọng giá trị gia tăng, kéo dài thời gian lưu trú, tối ưu hóa mức chi tiêu của du khách khi đến Mường Lò. Dù các sự kiện lớn tạo ra hiệu ứng truyền thông và thu hút dòng khách tức thì, năng lực duy trì nguồn thu bền vững của ngành du lịch phụ thuộc hoàn toàn vào chất lượng dịch vụ cùng tính liên tục của trải nghiệm sau đó. Tỉnh Lào Cai xác định văn hóa là nền tảng tinh thần, nguồn lực nội sinh và động lực phát triển bền vững, trong đó Nhân dân giữ vai trò trung tâm, vừa là chủ thể sáng tạo, gìn giữ, vừa là đối tượng thụ hưởng giá trị.

Địa phương đẩy mạnh công tác bảo tồn di sản gắn liền với phát triển du lịch, tạo sinh kế, phát huy vai trò truyền dạy của các nghệ nhân để văn hóa truyền thống tiếp tục hiện diện tự nhiên trong đời sống cộng đồng. Chủ tịch UBND tỉnh Lào Cai Nguyễn Tuấn Anh nhấn mạnh, lợi ích từ du lịch gắn kết chặt chẽ với cộng đồng sẽ tạo ra động lực tự thân để người dân chủ động gìn giữ, phát huy di sản.

Theo đó, di sản văn hóa chỉ thực sự sống và phát huy giá trị khi được chính cộng đồng trân trọng, thực hành, trao truyền tự nhiên trong sinh hoạt hằng ngày. Việc kết hợp nghệ thuật Đại xòe với mô hình du lịch cộng đồng Mường Lò là minh chứng cho định hướng của Lào Cai trong chuyển hóa tài nguyên văn hóa thành vốn kinh tế, mở dư địa phát triển cho Tây Bắc. ■

Màn đại xòe với 2.000 người tham gia trong đêm khai mạc Lễ hội Văn hóa, du lịch Mường Lò năm 2026

Thanh âm Việt giữa những giai điệu phương Đông

● THÙY TRANG; ảnh: NHẬT NAM

Giữa những giai điệu mang đậm bản sắc của các nền âm nhạc châu Á tại Liên hoan Âm nhạc dân tộc quốc tế TP.HCM 2026, thanh âm Việt Nam cất lên với những nét riêng được gìn giữ qua nhiều thế hệ. Cuộc gặp gỡ của nghệ sĩ Việt Nam, Hàn Quốc, Thái Lan và Philippines cũng mở ra cơ hội giao lưu, sáng tạo, để âm nhạc truyền thống tiếp tục tìm đến công chúng hôm nay.

Âm nhạc Việt tư tin hội nhập

Diễn ra từ ngày 21-23.10 tại Nhạc viện TP.HCM, Liên hoan Âm nhạc dân tộc quốc tế TP.HCM 2026 với chủ đề *Giai điệu phương Đông - Oriental Melodies*, hướng đến quảng bá những giá trị đặc sắc của âm nhạc truyền thống, tăng cường sự hiểu biết giữa các nền văn hóa và mở rộng cơ hội hợp tác trong lĩnh vực nghệ thuật, đào tạo.

Với khoảng 40 nghệ sĩ tham gia biểu diễn, đoàn Việt Nam do Khoa Âm nhạc truyền thống, Nhạc viện TP.HCM đại diện, mang đến Liên hoan những tác phẩm tiêu biểu của âm nhạc dân tộc, bên cạnh các sáng tác mới kết hợp với những hình thức âm nhạc khác.

TS.NSUT Nguyễn Thị Hải Phượng, Trưởng Khoa Âm nhạc truyền thống, Nhạc viện TP.HCM cho biết, đoàn Việt Nam mong muốn giới thiệu những nét đặc sắc của âm nhạc dân tộc, đồng thời mang đến cho công chúng những cách tiếp cận mới với nghệ thuật truyền thống. “Chúng tôi luôn trân trọng và gìn giữ những giá trị âm nhạc được trao truyền qua nhiều thế hệ, nhưng cũng mong muốn tìm tòi, sáng tạo để âm nhạc dân tộc ngày càng phong phú, gần gũi hơn với đời sống hôm nay”, NSUT Hải Phượng chia sẻ.

Theo NSUT Hải Phượng, chương trình biểu diễn của đoàn có cả những bản nhạc cổ truyền và tác phẩm mới. Việc kết hợp các hình thức âm nhạc nhằm mở rộng khả năng sáng tác, biểu diễn, giúp âm nhạc dân tộc tiếp tục phát triển và tìm được chỗ đứng trong đời sống đương đại. Từ những thử nghiệm ấy, vấn đề được đặt ra tại Liên hoan là làm thế nào để gìn giữ các giá trị đã được trao truyền

qua nhiều thế hệ, đồng thời tạo điều kiện cho nghệ sĩ sáng tạo, tìm kiếm cách tiếp cận phù hợp với công chúng hôm nay.

TS.NSUT Nguyễn Thị Hải Phượng cho rằng, giao lưu với các đoàn nghệ thuật quốc tế giúp giảng viên, sinh viên và nghệ sĩ Việt Nam có thêm cơ hội học hỏi về chuyên môn, phương pháp biểu diễn cũng như cách phát triển âm nhạc truyền thống. Các quốc gia tham dự đều coi trọng di sản âm nhạc, trong đó có những đơn vị đã xây dựng đề án, kế hoạch dài hạn để bảo tồn, phát triển nghệ thuật truyền thống và giới thiệu ra thế giới. “Thông qua Liên hoan, chúng ta có thể học hỏi tính chuyên nghiệp của các đoàn bạn, đồng thời chứng minh rằng âm nhạc truyền thống Việt Nam có thể tự tin sánh vai với các nền âm nhạc khác trên thế giới”, NSUT Hải Phượng bày tỏ.

Liên hoan năm 2026 là lần thứ hai chương trình được tổ chức, sau lần đầu vào năm 2018. Theo BTC, trước đây hoạt động giao lưu được tổ chức kết hợp với cuộc thi âm nhạc dân tộc nên chưa tạo được sự tập trung cần thiết để xây dựng thương hiệu riêng. Năm nay, Liên hoan được tổ chức độc lập, kết hợp biểu diễn nghệ thuật với trao đổi chuyên đề và sự tham gia của các đoàn nghệ thuật quốc tế.

Đánh giá cao ý nghĩa của chương trình, GS.TS Natchaya Natchanawakul, Trưởng đoàn nghệ thuật Thái Lan tham dự Liên hoan cho rằng, đây là cơ hội để sinh viên, giảng viên và nghệ sĩ các nước cùng biểu diễn, gặp gỡ và tìm hiểu văn hóa của nhau. GS mong muốn trong tương lai sẽ có thêm nhiều liên hoan, hội thảo chuyên môn và chương trình hợp tác giữa các trường đại học,

Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông và các đại biểu thưởng thức chương trình nghệ thuật tại Nhạc viện TP.HCM

trong đó có việc ký kết các biên bản ghi nhớ (MOU). Những hoạt động này sẽ tạo nền tảng để các cơ sở đào tạo tăng cường trao đổi, duy trì quan hệ hợp tác và cùng tìm kiếm hướng phát triển cho âm nhạc truyền thống.

Giữ bản sắc trong dòng chảy sáng tạo

Nhận xét về âm nhạc truyền thống Việt Nam, GS Natchaya Natchanawakul ghi nhận những cách thể hiện mới đang được các nghệ sĩ tìm tòi, phát triển. Đây cũng là hướng mà các cơ sở đào tạo âm nhạc tại Thái Lan quan tâm, với mong muốn đưa những ý tưởng sáng tạo vào thực hành nghệ thuật nhưng vẫn giữ được giá trị truyền thống.

Theo bà, âm nhạc các nước châu Á có nhiều điểm gần gũi, phần nào được hình thành qua quá trình giao lưu văn hóa lâu dài. Trong lịch sử, các cộng đồng đã nghe, tiếp nhận, mô phỏng những giai điệu và ngôn ngữ âm nhạc của nhau, sau đó điều chỉnh cho phù hợp với đặc trưng riêng. Quá trình ấy tạo nên những nét tương đồng giữa các nền âm nhạc, đồng thời mở ra khả năng sáng tạo từ sự giao thoa văn hóa.

Tinh thần giao lưu được thể hiện qua sự góp mặt của các đoàn nghệ thuật tại Liên hoan. Đại diện Hàn Quốc là Đoàn âm nhạc truyền thống Deobureo Sup, trực thuộc Liên đoàn Nghệ thuật Chungbuk, quy tụ 34 nghệ sĩ trẻ.

Đoàn Thái Lan đến từ Khoa Âm nhạc truyền thống Thái Lan và Phương Đông, Trường Đại học Âm nhạc, Đại học Mahido. Trong khi đó, nhóm hòa tấu Abelardo Rondalla thuộc Trường Âm nhạc, Đại học Philippines giới thiệu nghệ thuật rondalla qua các tác phẩm truyền thống và đương đại.

Bên cạnh hai đêm hòa nhạc vào ngày 21 và 23.10, Liên hoan còn tổ chức các buổi nói chuyện chuyên đề về nhạc cụ và âm nhạc truyền thống vào ngày 20 và 22.10, với những chủ đề như: *Cấu tạo Jangdan trong âm nhạc truyền thống Hàn Quốc và ứng dụng trong sáng tác mới; Nâng tầm nghệ thuật truyền thống Philippines qua hòa tấu Rondalla; Âm nhạc truyền thống Thái Lan: Truyền thống, truyền đạt và chuyển hóa; Tiếp cận dân ca Việt Nam: Từ văn bản âm nhạc đến thực hành văn hóa.*

Từ góc độ bảo tồn và phát triển di sản, TS.NSND Đỗ Quốc Hưng, Giám đốc Nhạc viện TP.HCM nhấn mạnh, âm nhạc dân tộc là kết tinh của lịch sử, tâm hồn, trí tuệ và bản sắc văn hóa mỗi cộng đồng. Qua tiếng đàn, lời ca và nhịp điệu được lưu truyền qua nhiều thế hệ, âm nhạc phản ánh đời sống tinh thần, phong tục, tập quán và khát vọng của con người. Mỗi di sản âm nhạc vì thế mang giá trị nghệ thuật và lưu giữ những ký ức văn hóa cần được gìn giữ, tiếp nối.

NSND Đỗ Quốc Hưng nhận định, trong bối cảnh toàn cầu hóa

và giao lưu văn hóa ngày càng sâu rộng, công tác bảo tồn âm nhạc dân tộc đang đứng trước những yêu cầu mới. Bên cạnh việc lưu giữ các giá trị đã có, cần tạo điều kiện để di sản tiếp tục hiện diện trong đời sống đương đại, giúp thế hệ trẻ hiểu, yêu, thực hành và chủ động tiếp nối truyền thống. “Phát triển âm nhạc dân tộc cũng cần những phương thức sáng tạo phù hợp với thời đại, nhưng phải giữ được cốt lõi văn hóa. Trên tinh thần đó, Liên hoan là không gian gặp gỡ, đối thoại giữa các nền văn hóa thông qua ngôn ngữ âm nhạc, tạo cơ hội giới thiệu những giá trị đặc sắc của âm nhạc Việt Nam, đồng thời tìm hiểu và trân trọng sự đa dạng trong truyền thống âm nhạc của các quốc gia”, NSND Đỗ Quốc Hưng nhấn mạnh.

Liên hoan Âm nhạc dân tộc quốc tế TP.HCM 2026 cũng là hoạt động hướng đến kỷ niệm 70 năm thành lập Nhạc viện TP.HCM (1956-2026). Từ cuộc gặp gỡ giữa các nền âm nhạc châu Á, những cơ hội hợp tác trong đào tạo, biểu diễn và sáng tạo nghệ thuật tiếp tục được mở ra. Giữa những giai điệu phương Đông, thanh âm Việt Nam mang theo nét riêng của một nền văn hóa, vừa gần gũi với bạn bè trong khu vực, vừa có những sắc thái không thể trộn lẫn. Chính bản sắc ấy làm nên sức hấp dẫn của âm nhạc dân tộc Việt Nam trên hành trình đến với công chúng quốc tế. ■

Đoàn Việt Nam mang đến Liên hoan những thanh âm đậm đà bản sắc dân tộc

Nghệ sĩ Thái Lan giới thiệu nét đặc sắc của âm nhạc truyền thống nước mình

Công nghệ số cần tư duy nghệ thuật mới

● MINH HÀ

Ứng dụng công nghệ số đang mở thêm cách kể chuyện, làm mới không gian biểu diễn và đưa nghệ thuật đến gần công chúng. Nhưng để những hiệu ứng hiện đại thực sự phát huy giá trị, các đơn vị nghệ thuật còn phải giải quyết bài toán nhân lực, kinh phí, hạ tầng và cơ chế hợp tác, đồng thời giữ được bản sắc của từng loại hình.

Ngày 22.10, tại Hà Nội, Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật (Bộ VHTTDL) tổ chức tọa đàm Ứng dụng công nghệ số trong hoạt động nghệ thuật biểu diễn - Những vấn đề đặt ra từ thực tiễn. Các đại biểu nhìn lại kết quả ứng dụng công nghệ, chỉ ra những vướng mắc và bàn giải pháp để chuyển đổi số đi vào hoạt động sáng tạo, biểu diễn.

Làm mới sân khấu, giữ hồn nghệ thuật

Phát biểu tại tọa đàm, ông Hoàng Hà - Tổng Biên tập Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật cho biết, nghệ thuật biểu diễn được xác định là một trong 10 ngành công nghiệp văn hóa. Điều đó đòi hỏi đổi mới phương thức sáng tạo, tổ chức và quản lý, nhất là khi công nghệ đang thay đổi cách sản xuất, phổ biến và thưởng thức các sản phẩm văn hóa. Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam đặt ra yêu cầu chủ động thích ứng với khoa học, công nghệ và chuyển đổi số. Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn 2045 cũng nhấn mạnh việc ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ.

Thực tế, công nghệ số đã góp phần thay đổi tư duy sáng tạo, quản lý, tạo cơ hội tăng nguồn thu và tái đầu tư cho các chương trình, vở diễn. Những chương trình thực cảnh như *Tinh hoa Bắc Bộ*, *Ký ức Hội An* cho thấy cách kết hợp biểu diễn với công nghệ để hình thành sản phẩm du lịch văn hóa hấp dẫn. Các vở *Son thần thủy quái* và *Kỳ Yển - Bữa tiệc diệu kỳ* của Liên đoàn Xiếc Việt Nam cũng mở ra hướng tiếp cận mới trong tổ chức không gian sân khấu.

Tuy nhiên, ông Hoàng Hà nhìn nhận quá trình này vẫn gặp khó về kinh phí, thiết bị, cơ sở vật chất và năng lực khai thác công nghệ. Nhiều cơ sở đào tạo chưa chú trọng kỹ xảo, sân khấu số; chính sách xã hội hóa chưa tạo đủ động lực để

Toàn cảnh tọa đàm về ứng dụng công nghệ số trong nghệ thuật biểu diễn

Màn trình diễn kết hợp kỹ thuật xiếc với hiệu ứng công nghệ trong vở "Son thần thủy quái" của Liên đoàn Xiếc Việt Nam
Ảnh: TRẦN HUÂN

doanh nghiệp hợp tác lâu dài với đơn vị nghệ thuật, nghệ sĩ.

Nỗi lo còn nằm ở khả năng duy trì vận hành sau đầu tư. Trang thiết bị cần bảo dưỡng, cập nhật, trong khi mỗi tác phẩm lại có yêu cầu dàn dựng khác nhau. Nếu không có người hiểu cả kỹ thuật lẫn đặc trưng sân khấu, những thiết bị dễ chỉ được sử dụng trong vài chương trình rồi bỏ phí.

Từ thực tiễn Liên đoàn Xiếc Việt Nam, NSND Tống Toàn Thắng, Giám đốc Liên đoàn cho rằng, thay đổi cần bắt đầu ở tư duy của người đứng đầu, đạo diễn và ê kíp sáng tạo. Công nghệ phải được tính đến ngay khi xây dựng ý tưởng, kịch bản, thay vì đợi tác phẩm hoàn thành mới bổ sung hiệu ứng.

Theo ông, hình ảnh trên sân khấu cần tham gia vào câu chuyện,

tạo tình huống, không gian và hỗ trợ nghệ sĩ thể hiện cảm xúc. Chỉ dùng màn chiếu cho đẹp sẽ khó khai thác hết giá trị của công nghệ. Với *Son thần thủy quái*, những không gian núi rừng, đại dương được mở rộng, tạo khác biệt so với cách dàn dựng tích *Son Tinh*, *Thủy Tinh* cách đây 20 năm, đồng thời giúp khán giả, nhất là người trẻ, theo sát diễn biến tác phẩm.

Dù vậy, NSND Tống Toàn Thắng nhấn mạnh công nghệ không thể thay thế tài năng nghệ sĩ. Ở nghệ thuật xiếc, cảm giác hồi hộp và những khoảnh khắc bùng nổ vẫn đến từ kỹ năng, bản lĩnh của người biểu diễn. Kết hợp hình ảnh, âm nhạc và diễn xuất còn giúp tổ chức tiết tấu hợp lý, dành những động tác kỹ thuật giá trị nhất cho cao trào, thay vì để nghệ sĩ liên tục thực hiện

động tác khó. Cách dàn dựng này cũng giúp phân bổ sức lực tốt hơn. Đề thích ứng, nghệ sĩ phải tập luyện trong điều kiện ánh sáng, không gian và yêu cầu kỹ thuật mới, bảo đảm an toàn khi biểu diễn. Vì vậy, đào tạo cần sớm cho học sinh, sinh viên làm quen với sân khấu có ứng dụng công nghệ.

Đại diện doanh nghiệp, ông Lê Anh Dũng, Giám đốc Trung tâm Hạ tầng số VTC (VTC Cloud), thuộc Tổng công ty Truyền thông đa phương tiện VTC, đồng tình rằng công nghệ là công cụ hỗ trợ, còn tài năng và cảm xúc của nghệ sĩ giữ vai trò quyết định. Theo ông, di sản, di tích, hoa văn, kiến trúc, trang phục Việt Nam nếu được số hóa, khai thác phù hợp sẽ trở thành nguồn chất liệu phong phú cho sáng tạo, làm nổi bật bản sắc dân tộc.

Ứng dụng số còn cần mở rộng sang khâu phân phối, phục vụ khán giả. Việc VTC phối hợp với Liên đoàn Xiếc Việt Nam bán vé trực tuyến là ví dụ thiết thực, giúp người xem chủ động mua vé, lựa chọn chỗ ngồi trước khi đến rạp.

Gỡ nút thắt nhân lực, hạ tầng và hợp tác

Ở Nhà hát Múa rối Việt Nam, việc chọn công nghệ phải tính đến điều kiện từng sân khấu. NSND Nguyễn Tiến Dũng, Giám đốc Nhà hát cho

biết, những rạp có khoảng 200-300 chỗ ngồi bị giới hạn về không gian lắp đặt thiết bị, khoảng cách và tầm nhìn của khán giả. Vì thế, giải pháp phù hợp với sân khấu lớn chưa chắc hiệu quả trong rạp nhỏ.

Một khó khăn khác là thiếu nhân lực kỹ thuật âm thanh, ánh sáng. Theo ông, đầu tư thiết bị phải đi cùng cơ chế thu hút, đãi ngộ và giữ chân người làm kỹ thuật, truyền thông. Đào tạo nghệ sĩ cũng cần sát thực tế từng nhà hát để giảm thời gian đào tạo lại. Riêng sân khấu truyền thống, việc khuyến khích người trẻ đến với nghề và gắn bó lâu dài còn liên quan trực tiếp đến lực lượng kế cận.

Ở góc độ đào tạo, TS.NSND Trần Ly Ly, Bí thư Đảng ủy Học viện Múa Việt Nam, đề xuất hình thành các nhóm đồng sáng tạo, đề đạo diễn, người làm công nghệ, âm thanh, ánh sáng, mỹ thuật và âm nhạc cùng xây dựng, thử nghiệm dự án. Sự phối hợp nên bắt đầu ngay tại nhà trường, giúp người học nhiều chuyên ngành hiểu cách làm việc chung và nhận ra công nghệ nào phù hợp với loại hình nghệ thuật mình theo đuổi.

Theo bà, đào tạo nhân lực số không dừng ở khả năng vận hành thiết bị. Người làm nghệ thuật cần hiểu cách tổ chức dữ liệu, quản lý hệ thống, phân phối vé và kết nối khán giả. Cùng với đó là cơ chế hợp tác minh bạch giữa đơn vị nghệ thuật và doanh nghiệp công nghệ, xác định rõ quyền lợi, trách nhiệm của các bên để có thể đầu tư dài hạn.

Từ những ý kiến đầy tâm huyết, có thể thấy muốn đưa công nghệ số vào nghệ thuật biểu diễn hiệu quả, đầu tư màn hình, ánh sáng hay kỹ xảo mới chỉ là một phần công việc. Quan trọng hơn là người làm nghệ thuật biết mình cần công nghệ để làm gì, được đào tạo để sử dụng thành thạo và có nguồn lực duy trì. Khi giải quyết được những vướng mắc ấy, sân khấu có điều kiện đổi mới cách thể hiện, mở rộng công chúng mà vẫn giữ được giá trị nghệ thuật và nét riêng của văn hóa Việt Nam. ■

Ra mắt Tủ sách Hà Nội - Phòng đọc cộng đồng

Hướng tới Ngày Văn hóa Việt Nam (24.11), phường Cửa Nam ra mắt Tủ sách Hà Nội - Phòng đọc cộng đồng tại Phố Sách Hà Nội. Đây là không gian đọc mở, thân thiện, giúp người dân tiếp cận và trao đổi những cuốn sách về lịch sử, văn hóa, con người và sự phát triển của Thủ đô.

Tủ sách hướng đến lưu giữ, giới thiệu các tác phẩm có giá trị, khuyến khích văn hóa đọc, nhất là trong giới trẻ. Phó Chủ tịch UBND phường Cửa Nam Trịnh Ngọc Trâm mong muốn mỗi người đến đây sẽ tìm được cuốn sách

phù hợp, câu chuyện đáng nhớ hoặc góc nhìn mới về Hà Nội. Hoạt động góp phần đưa sách đến gần cộng đồng, làm phong phú đời sống tinh thần và lan tỏa nét đẹp thanh lịch, văn minh của người Hà Nội.

HÀ MY

Hòa nhạc Khúc hoan ca tại Nhà hát Hồ Gươm

Chương trình hòa nhạc *Khúc hoan ca* diễn ra trong hai đêm 24 và 25.10 tại Nhà hát Hồ Gươm (Hà Nội), với sự tham gia của Dân nhạc Giao hưởng Kyushu (Nhật Bản). Dưới sự chỉ huy của nhạc trưởng Gen Ohta, dàn nhạc sẽ

cùng hai nghệ sĩ opera Michiko Hariu (giọng nữ cao) và Kohei Yamamoto (giọng nam cao) mang đến những tác phẩm kinh điển của âm nhạc thế giới.

Điểm nhấn của hai đêm diễn là các trích đoạn opera của Wolfgang Amadeus Mozart và bản Giao hưởng số 2 cung Rê trưởng, Op. 73 của Johannes Brahms. Sự kết hợp giữa những giai điệu opera và âm nhạc giao hưởng hứa hẹn mang đến cho khán giả Thủ đô trải nghiệm nghệ thuật phong phú. Qua chương trình, BTC mong muốn đưa âm nhạc hàn lâm đến gần hơn với công chúng Việt Nam, góp phần làm giàu đời sống văn hóa.

NHẬT HUY

Tìm việc khó, vì đâu?

● HOÀNG HƯƠNG

Thiếu kỹ năng thực hành, ngại làm việc tại các nhà máy xa trung tâm nhưng lại kỳ vọng mức lương cao, không ít sinh viên dù đã tốt nghiệp đại học vẫn loay hoay tìm việc suốt nhiều tháng, thậm chí cả năm trời mà chưa tìm được “điểm đỗ” phù hợp.

Hiểu mình, hiểu việc

Theo khảo sát của Trung tâm Dịch vụ việc làm Hà Nội đối với hơn 3.000 sinh viên trong quý III.2025, có 92,57% người tham gia tự đánh giá khả năng viết CV thể hiện năng lực bản thân ở mức khó khăn hoặc bình thường; 51,09% cho biết không biết hoặc biết rất ít về phỏng vấn hành vi. Dù phạm vi khảo sát còn hạn chế, những con số này phần nào cho thấy sự thiếu hụt kỹ năng của sinh viên, ngay cả ở những khâu cơ bản khi tìm kiếm việc làm.

Ngay từ bước đầu tiên của quy trình tuyển dụng, thông qua CV, nhà tuyển dụng đã có thể nhận biết phần nào năng lực của ứng viên. Đến vòng phỏng vấn trực tiếp, khả năng giao tiếp, phối hợp, giải quyết công việc và tinh thần trách nhiệm tiếp tục được xem xét. Điều này lý giải vì sao những sinh viên có năng lực thực tế thường được doanh nghiệp “đề mắt” ngay từ kỳ thực tập và sẵn sàng đưa vào danh sách chính thức sau khi tốt nghiệp. Ngược lại, có những sinh viên “rải” hồ sơ khắp nơi nhưng chỉ nhận về những cái lắc đầu.

Giám đốc một doanh nghiệp sản xuất vật liệu xây dựng tại Hà Nội cho biết, bộ phận nhân sự thường sơ tuyển ứng viên qua hồ sơ. Sau đó, ông trực tiếp phỏng vấn để kiểm tra năng lực. Tùy vị trí cần tuyển, ứng viên sẽ được kiểm tra kiến thức cơ bản, đồng thời trao đổi về sở thích, khả năng xử lý tình huống và cách tiếp cận công việc. Những câu hỏi đưa ra đều khá cụ thể, gắn với yêu cầu của từng vị trí. Chẳng hạn, ứng viên kế toán có thể được yêu cầu định khoản, tính giá thành sản phẩm hoặc thực hiện một số thao tác trên Excel. Với vị trí marketing, ứng viên cần nhận xét mẫu quảng cáo, đánh giá ưu điểm, hạn chế và

công năng sản phẩm. Người ứng tuyển vào bộ phận nhân sự có thể được hỏi về các chế độ dành cho người lao động, cách xử lý tình huống hoặc soạn thảo công văn. Riêng lĩnh vực kỹ thuật, ông thường kiểm tra kiến thức cơ bản về vật lý, hóa học hoặc yêu cầu giải thích đặc điểm của một sản phẩm.

Doanh nghiệp không nhất thiết chỉ tuyển người đã có kinh nghiệm. Với những ứng viên lần đầu tìm việc, nếu thể hiện được kiến thức chuyên môn đã học và khả năng vận dụng vào xử lý tình huống thực tế, cơ hội trúng tuyển vẫn rộng mở. Khi tiếp nhận sinh viên mới tốt nghiệp, doanh nghiệp sẽ hướng dẫn để họ làm quen với công việc. Tùy vị trí và khả năng thích ứng, thời gian thử việc có thể chỉ mất vài tuần. Bởi vậy, tìm hiểu kỹ về doanh nghiệp, yêu cầu của vị trí ứng tuyển và chuẩn bị những kiến thức cần thiết là điều quan trọng để vượt qua vòng tuyển dụng đầu tiên.

Bên cạnh hạn chế về kỹ năng ứng tuyển, không ít sinh viên mới tốt nghiệp còn tự thu hẹp cơ hội khi chỉ muốn tìm việc tại khu vực trung tâm các đô thị lớn, ưu tiên công việc có vẻ ngoài hấp dẫn. Trong khi đó, nhiều doanh nghiệp sản xuất lại đặt nhà máy tại các khu, cụm công nghiệp ở ngoại thành; môi trường làm việc theo dây chuyền, ít cơ hội giao tiếp, cùng khoảng cách đi lại khiến một bộ phận người trẻ e ngại. Khi mong muốn cá nhân chưa phù hợp với điều kiện tuyển dụng thực tế, hành trình tìm việc sau tốt nghiệp càng thêm gian nan.

Không “ảo vọng” mức lương

Trong năm 2025-2026, trên các diễn đàn mạng xã hội và cộng đồng nghề nghiệp liên tục

Sinh viên tìm hiểu cơ hội tuyển dụng tại Ngày hội Thực tập và Việc làm TP.HCM - UEH Career Fair 2025 Ảnh: UEH

xuất hiện những cuộc tranh luận về mức lương khởi điểm dành cho sinh viên mới tốt nghiệp. Trong khi không ít người trẻ tự tin đặt mục tiêu thu nhập từ 10-25 triệu đồng/tháng, thậm chí có vị trí kỳ vọng tới 30 triệu đồng, thì các khảo sát trong lĩnh vực nhân sự thường đưa ra mức lương phổ biến đối với ứng viên chưa có kinh nghiệm khoảng 7-12 triệu hoặc 10-15 triệu đồng/tháng, tùy ngành nghề và vị trí công việc.

Trao đổi về mức lương thực tế, giám đốc doanh nghiệp vật liệu xây dựng nói trên cho biết, qua tuyển dụng tại công ty, mức lương dành cho nhân viên kế toán khoảng 9-10 triệu đồng/tháng; nhân viên kỹ thuật cơ khí, điện, tự động hóa khoảng 12-15 triệu đồng/tháng. Với lĩnh vực công nghệ thông tin, người có năng lực có thể nhận mức lương khởi điểm từ 12 triệu đồng, thậm chí 20 triệu đồng. Theo ông, thỏa thuận tiền lương cần căn cứ vào yêu cầu của vị trí tuyển dụng và khả năng đáp ứng công việc của từng ứng viên.

Trong thực tế tuyển dụng, từng có kỹ sư mới tốt nghiệp đề xuất mức lương 20 triệu đồng/tháng với lý do lao động chưa qua đào tạo chính quy như thợ xây có thể được trả 500.000 đồng/ngày, tương đương khoảng 15 triệu đồng nếu làm đủ 30 ngày. Theo cách tính ấy, người được đào tạo chính quy, mất 4-5 năm học đại học với

nhiều khoản chi phí, không thể nhận mức lương thấp hơn lao động chân tay. Tuy nhiên, cách so sánh này mới nhìn vào thu nhập trước mắt mà chưa tính đến sự khác biệt về tính chất công việc, điều kiện lao động cũng như cơ hội phát triển nghề nghiệp lâu dài.

Thực tế, thị trường lao động dành cho sinh viên mới tốt nghiệp tại Việt Nam giai đoạn 2025-2026 đang có cả cơ hội và thách thức. Quá trình chuyển đổi số, phát triển kinh tế xanh và định hướng phát triển công nghiệp bán dẫn mở ra những vị trí việc làm mới, với triển vọng thu nhập hấp dẫn cho lao động trẻ có năng lực. Tuy nhiên, khoảng trống về kỹ năng mềm, hạn chế trong tư duy công nghệ, nhất là khả năng hiểu biết và ứng dụng trí tuệ nhân tạo, cùng kỳ vọng tiền lương chưa sát thực tế đang khiến nhiều ứng viên khó đáp ứng yêu cầu của doanh nghiệp. Khoảng cách giữa những gì sinh viên được trang bị trên giảng đường với đòi hỏi của thị trường lao động vì thế vẫn là vấn đề cần được giải quyết.

Để tháo gỡ bài toán việc làm cho sinh viên mới tốt nghiệp, cần có sự phối hợp giữa nhà trường, doanh nghiệp và chính người học. Thực tế cho thấy, học đi đôi với hành đang mang lại hiệu quả thiết thực, giúp sinh viên có thêm kinh nghiệm và cơ hội việc làm trước khi

rời giảng đường. Điển hình là chương trình hợp tác của Samsung với các trường đại học Việt Nam, được triển khai từ năm 2012. Trong 14 năm, Samsung đã tài trợ 11 phòng Lab tại 9 trường đại học, đồng thời thực hiện các hoạt động đào tạo, nghiên cứu, trao học bổng, thực tập và tuyển dụng, với tổng giá trị đầu tư gần 180 tỉ đồng.

Chương trình OJT (On-the-Job Training) của Đại học FPT cũng là mô hình gắn đào tạo với thực tiễn, đưa sinh viên năm thứ ba đến doanh nghiệp học tập và làm việc trong một học kỳ. Tại đây, sinh viên trực tiếp tham gia các dự án thực tế, trong đó có những dự án quốc tế, qua đó tích lũy kinh nghiệm, rèn luyện kỹ năng và có cơ hội được doanh nghiệp tuyển dụng từ sớm. Việc tiếp cận môi trường làm việc ngay từ khi còn học giúp sinh viên giảm bớt bỡ ngỡ sau tốt nghiệp, đồng thời hiểu rõ hơn yêu cầu của nghề nghiệp mình lựa chọn.

Cơ hội việc làm vẫn có, nhưng để nắm bắt được, sinh viên cần chuẩn bị năng lực thực tế, hiểu rõ yêu cầu của doanh nghiệp và có kỳ vọng phù hợp với khả năng của bản thân. Cùng với những thay đổi trong đào tạo và sự đồng hành của doanh nghiệp, đó là những điều kiện cần thiết để người trẻ rút ngắn hành trình từ giảng đường đến công việc đầu tiên. ■

5.500 thí sinh thử sức tại *The New Gene 2026*

Với chủ đề “Hành trình bút phá và kiến tạo thế hệ nghệ sĩ mới”, chương trình truyền hình thực tế *The New Gene - Thế hệ âm nhạc mới 2026* thu hút hơn 5.500 thí sinh trên cả nước đăng ký tham gia, hướng đến tìm kiếm và phát triển những gương mặt trẻ có tiềm năng trong lĩnh vực âm nhạc.

Chương trình đặt ra yêu cầu tuyển chọn thí sinh có khả năng sáng tác, kỹ năng biểu diễn và tư duy nghệ thuật. Từ hơn 5.500 hồ sơ đăng ký, BTC đã lựa chọn 60 thí sinh bước vào vòng ghi hình. Trải qua bốn vòng thi, các thí sinh sẽ được thử sức qua những phần trình diễn, đồng thời rèn luyện chuyên môn, phát triển phong cách cá nhân và khả

năng làm chủ sân khấu. Đồng hành cùng chương trình có Giám đốc âm nhạc, nhà sản xuất DươngK và các huấn luyện viên Kai Đình, Hứa Kim Tuyền, LyLy, 24K.Right. Diễn viên Võ Tấn Phát đảm nhận vai trò MC.

The New Gene - Thế hệ âm nhạc mới 2026 phát sóng lúc 21h thứ Sáu hằng tuần trên kênh YouTube chính thức của chương

trình từ ngày 23.10. Từ 27.11, chương trình tiếp tục được phát sóng trên kênh HTV7, Đài Phát thanh và Truyền hình TP.HCM, vào cùng khung giờ. Các thông tin chính về số lượng thí sinh, thành phần huấn luyện viên và lịch phát sóng cũng phù hợp với tin công bố ngày 21.10.2026.

H.HẠNH

15 giờ trong lòng đất và bản lĩnh người thợ mỏ

● XUÂN QUANG

Ngày 24.10, Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam sẽ tổ chức tuyên dương 10 công nhân Việt Nam tiêu biểu toàn quốc năm 2026. Trong số những gương mặt được vinh danh có Anh hùng Lao động Phạm Đình Duẩn, người thợ mỏ với hơn 20 năm gắn bó cùng những đường lò sâu và kỷ ức khó quên về 15 giờ cùng đồng đội đào hầm giải cứu hai công nhân mắc kẹt trong lòng đất.

Dấu ấn bản lĩnh và trách nhiệm

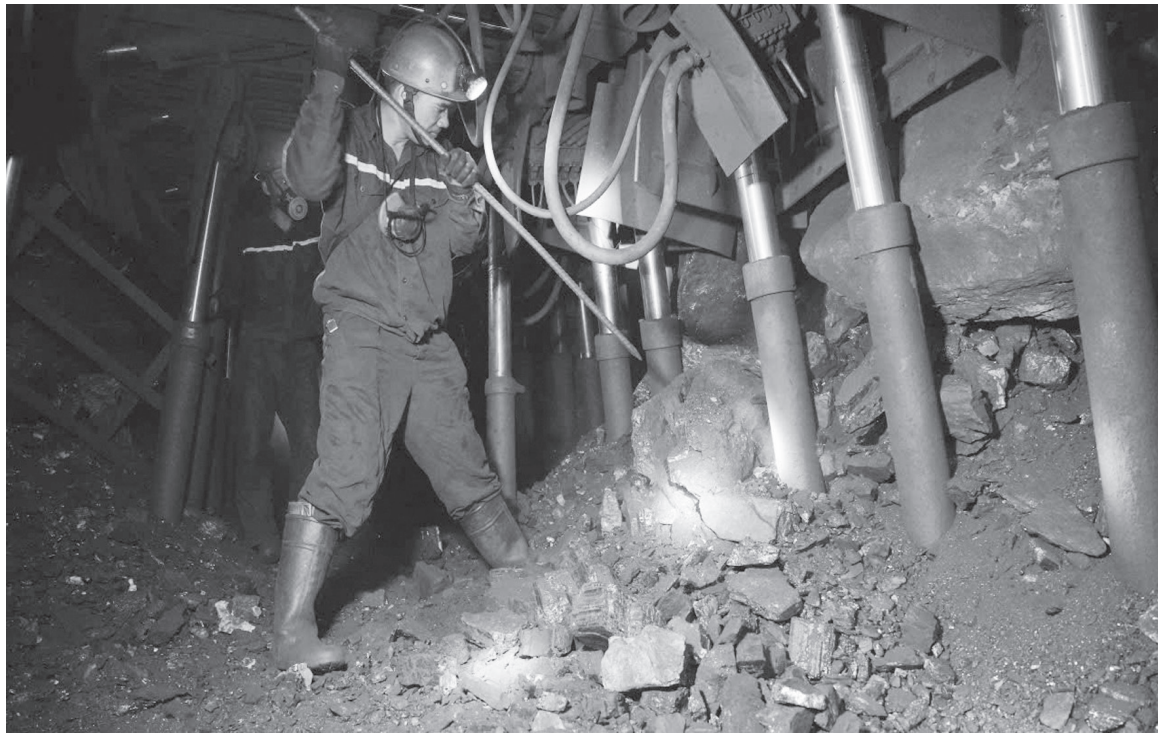
Mười công nhân tiêu biểu được lựa chọn từ nhiều ngành nghề, lĩnh vực khác nhau, với những đóng góp nổi bật trong ứng dụng khoa học công nghệ, chuyển đổi số, cải tiến kỹ thuật, đổi mới sáng tạo, vượt khó vươn lên và các hoạt động vì cộng đồng. Mỗi người có thành tích riêng, nhưng cùng thể hiện tinh thần lao động sáng tạo, bản lĩnh và trách nhiệm của người công nhân Việt Nam.

Trong danh sách được tuyên dương có anh Phạm Đình Duẩn (sinh năm 1986), Phó trưởng Phòng Điều khiển sản xuất, Công ty CP Than Vàng Danh - Vinacomin. Trước khi được bổ nhiệm vào tháng 1.2026, anh đã có hơn 20 năm trực tiếp khai thác than hầm lò, gắn bó với Phân xưởng khai thác số 14 (KT14).

Từ năm 2013-2024, anh liên tục đạt thành tích cao trong các phong trào thi đua lao động sản xuất; 10 năm liền đạt danh hiệu Lao động giỏi - Thu nhập cao của Công ty và Chiến sĩ thi đua cơ sở. Anh đã có 11 sáng kiến được công nhận, với tổng giá trị làm lợi gần 600 triệu đồng, góp phần cải thiện điều kiện làm việc và nâng cao an toàn lao động.

Bên cạnh thành tích trong sản xuất, anh còn được biết đến qua cuộc cứu hộ hai công nhân mắc kẹt trong sự cố tụt lò năm 2023. Với những đóng góp trong lao động, sáng tạo và tinh thần trách nhiệm, anh đã được tặng Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ, Bằng Lao động sáng tạo của Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam cùng nhiều danh hiệu thi đua. Đặc biệt, năm 2025, anh được Chủ tịch nước phong tặng danh hiệu Anh hùng Lao động.

Những thành tích ấy gắn với chặng đường dài làm việc trong môi trường hầm lò nhiều gian khó. Từ năm 2005, anh Duẩn đã quen với những ca làm việc sâu trong lòng đất, nơi người thợ thường xuyên đối mặt với nóng bức, thiếu không khí và nguy cơ mất an toàn. Công việc đòi hỏi sức khỏe, tay nghề, sự tập

Anh hùng Lao động Phạm Đình Duẩn trong công việc thường ngày

Ảnh: NGUYỄN CƯỜNG

trung cao độ và khả năng phối hợp giữa các thành viên trong tổ sản xuất.

Những năm tháng gắn bó với nghề đã giúp anh tích lũy kinh nghiệm, chủ động tìm tòi các sáng kiến kỹ thuật, cải thiện điều kiện làm việc và năng suất lao động. Nhưng khi nhắc đến những kỷ niệm đáng nhớ nhất trong đời thợ mỏ, anh vẫn không quên cuộc giải cứu đồng đội vào ngày 15.4.2023.

15 giờ giành lại sự sống cho đồng đội

Hôm ấy, trong một ca sản xuất tại khu vực Giếng Cánh Gà, Phân xưởng khai thác số 4 (KT4), Công ty CP Than Vàng Danh bất ngờ xảy ra sự cố tụt lò khiến hai công nhân mắc kẹt. Anh Phạm Đình Duẩn cùng hơn 40 lao động khác được huy động tham gia cứu hộ. Điều kiện hiện trường phức tạp, trong khi thời gian để tiếp cận những người gặp nạn ngày càng trở nên cấp bách.

“Thời điểm đó, tình hình diễn ra rất phức tạp và rối bời. Vách bên trong bị sập lún, đất và những hòn đá lớn chèn kín lối đi cũ, khiến việc cứu nạn theo con đường ban đầu là hoàn toàn không khả thi. Trước tình thế ngàn cân treo sợi tóc, nếu kéo dài thời gian thì không khí bên

trong sẽ cạn kiệt, nguy hiểm đến tính mạng của công nhân. Trong cuộc họp khẩn cấp, các lực lượng cứu hộ cùng Ban Giám đốc và các đồng chí lãnh đạo đã cùng nhau bàn bạc, giữ bình tĩnh để đưa ra phương án tối ưu và nhanh nhất: Đào lò men bằng phương pháp thủ công”, anh Duẩn nhớ lại.

Phương án đào lò men được lựa chọn vì khu vực này còn có măng than cứng vững, có thể sử dụng xà gồ hoặc cột chống để gia cố tạm thời, từng bước mở đường tiếp cận vị trí hai công nhân mắc kẹt. Lực lượng cứu hộ gồm hơn 40 người, chia thành ba đội thay phiên nhau đào liên tục. Đường lò men hẹp, không gian chật chội, không thể tập trung quá đông người cùng lúc vì thiếu không khí và không đủ chỗ thao tác. Các đội phải luân phiên làm việc, người vào đào, người chờ thay ca, bảo đảm công việc được duy trì không gián đoạn.

Bên trong hầm lò, điều kiện vô cùng khắc nghiệt. Không khí nóng bức, ngột ngạt, đất đá chèn ép lối đi, trong khi từng giờ trôi qua đều ảnh hưởng đến cơ hội sống sót của hai công nhân. Những người tham gia cứu hộ phải dùng cuốc, xẻng đào từng phần đất đá, mở lối nhỏ để tiến dần vào phía trong.

Công việc đòi hỏi sự khẩn trương nhưng cũng phải hết sức thận trọng, bởi nguy cơ sạt lở vẫn hiện hữu. Mọi thao tác đều cần sự phối hợp giữa các thành viên, từ đào, vận chuyển đất đá đến gia cố đường lò. Trong điều kiện ấy, kinh nghiệm của những người thợ cùng quá trình tập huấn cứu hộ được công ty duy trì hàng năm đã phát huy tác dụng.

Sau gần 15 giờ liên tục, lực lượng cứu hộ hoàn thành đường đào, tiếp cận và đưa được cả hai công nhân mắc kẹt ra ngoài an toàn. Cuộc giải cứu thành công là kết quả của sự phối hợp giữa các lực lượng, tinh thần trách nhiệm và quyết tâm của những người thợ mỏ trước hiểm nguy.

Với anh Duẩn, đó là kỷ niệm không thể quên trong hơn hai thập kỷ gắn bó với nghề. Sau những ca làm việc trong lòng đất, anh vẫn dành thời gian tham gia các buổi hướng nghiệp cho thanh niên, đào tạo và truyền nghề cho lớp thợ trẻ. Anh mong những kinh nghiệm tích lũy được có thể giúp đồng nghiệp làm việc hiệu quả, an toàn và thêm gắn bó với nghề. “Không ai có thể đi đường dài một mình, mà phải kéo cả tập thể cùng đi lên”, anh Duẩn chia sẻ.

Từ người thợ trực tiếp khai thác

9 gương mặt công nhân tiêu biểu được tuyên dương

Cùng với Anh hùng Lao động Phạm Đình Duẩn, 9 cá nhân khác trong danh sách tuyên dương Công nhân Việt Nam tiêu biểu toàn quốc năm 2026 gồm: Nguyễn Bá Vương (Ban Kỹ thuật, Tổng công ty Hàng không Việt Nam, Công đoàn Hàng không Việt Nam); Hoàng Ngọc Hiến (sinh năm 1982, Tổ trưởng Cơ khí, Công ty CP Cơ khí chế tạo Đại Dũng, Nghi Sơn, Thanh Hóa); Nguyễn Thành Ngôn (sinh năm 1969, Tổ trưởng Cơ khí, Công ty CP Nam Việt, An Giang); Trần Thị Vân (sinh năm 1986, công nhân Xí nghiệp Veston Hà Nội, Tổng công ty May 10, Công đoàn Dệt May Việt Nam); Huỳnh Thị Lý (sinh năm 1987, công nhân Công ty TNHH Yazaki EDS Việt Nam, TP.HCM); Nguyễn Đức Toàn (sinh năm 1984, Điều dưỡng trưởng Khoa Nội tổng hợp, Bệnh viện Đa khoa U Minh, Cà Mau); Nguyễn Đức Hưng (sinh năm 1991, công nhân Công ty TNHH ChangShin Việt Nam, Đồng Nai); Nguyễn Văn Cung (sinh năm 1981, nhân viên kỹ thuật Chi nhánh Công trình Viettel Đắk Lắk, Tổng công ty CP Công trình Viettel, Ban Công đoàn Quốc phòng); Nguyễn Đức Quyền (sinh năm 1999, công nhân kỹ thuật Công ty TNHH TOTO Việt Nam, Hà Nội).

than đến Phó trưởng Phòng Điều khiển sản xuất, hành trình của Phạm Đình Duẩn được ghi dấu bằng những sáng kiến kỹ thuật, thành tích lao động và sự tận tâm với đồng nghiệp. Trong đó, 15 giờ cùng anh em đào đường lò giải cứu hai người thợ mắc kẹt là kỷ ức đặc biệt, cho thấy bản lĩnh, kinh nghiệm và tinh đồng đội được vun đắp qua những năm tháng làm nghề. ■

Nhân rộng mô hình khu nhà trọ an toàn cho phụ nữ, trẻ em

Mô hình “Khu nhà trọ an toàn cho phụ nữ và trẻ em - Vì một cộng đồng không ma túy” do Hội Liên hiệp Phụ nữ phường Tân Hòa triển khai đang trở thành điểm sáng trong phong trào dân vận khéo tại TP.HCM.

Xuất phát từ nhu cầu thực tế của người dân, mô hình chú trọng tuyên truyền

phòng, chống ma túy, phòng ngừa tội phạm, phòng cháy, chữa cháy và bảo vệ phụ nữ, trẻ em. Hoạt động góp phần xây dựng môi trường sống an toàn tại các khu nhà trọ, đồng thời hướng ứng mục tiêu “Xây dựng TP.HCM không ma túy”.

Bên cạnh đó, phường Tân Hòa còn triển khai nhiều mô hình dân vận thiết thực.

Chương trình “Đồng hành cùng người dân phường Tân Hòa chuyển đổi số” đã hỗ trợ tạo 496 tài khoản, giúp người dân, hộ kinh doanh và người cao tuổi tiếp cận các tiện ích số. Mô hình “Vòng tay đồng đội” của Hội Cựu chiến binh phường góp phần chăm lo hội viên khó khăn và gia đình chính sách.

Công tác dân vận tiếp tục được đổi mới qua

các mô hình “Tiếng nói của bạn - Trách nhiệm của chúng tôi”, “Cà phê chuyển đổi số”, “Lan tỏa giá trị - Kết nối niềm tin”, cùng hoạt động vận động người dân lắp đặt camera an ninh, xây dựng tổ liên gia phòng cháy, chữa cháy. Những cách làm này góp phần tăng cường sự gắn kết cộng đồng, giữ gìn an ninh, an toàn ngay từ cơ sở.

B.TRƯỜNG

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh chúc mừng HCV đầu tiên của thể thao người khuyết tật tại Asian Para Games 5

Tối 21.10, ngay sau khi kinh ngư Đỗ Thanh Hải xuất sắc giành tấm HCV đầu tiên cho Đoàn Thể thao người khuyết tật Việt Nam tại Asian Para Games 5, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh đã gửi lời chúc mừng, biểu dương thành tích và tinh thần thi đấu đầy bản lĩnh, nghị lực của các VĐV. Bộ trưởng chỉ đạo Đoàn Thể thao người khuyết tật Việt Nam thưởng nóng kịp thời cho các tấm huy chương quý giá.

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh bày tỏ vui mừng trước thành tích của đội tuyển bơi người khuyết tật Việt Nam, đặc biệt là hai kinh ngư Đỗ Thanh Hải và Lê Tiến Đạt khi xuất sắc giành HCV và HCB cùng nội dung 100m ếch nam hạng SB5 và trước đó là đô cử Lê Văn Công giành HCB ở

hạng 49kg môn cử tạ.

Bộ trưởng ghi nhận, biểu dương những nỗ lực bền bỉ, ý chí và nghị lực phi thường của các VĐV. Vượt qua những khó khăn, thiệt thòi trong cuộc sống, các VĐV người khuyết tật đã kiên trì tập luyện, không ngừng vượt lên chính mình để có mặt trên đấu trường thể thao lớn nhất châu lục và giành những thành tích đáng tự hào.

Bộ trưởng nhấn mạnh, mỗi tấm huy chương mà các VĐV giành được đều rất đáng trân trọng, bởi phía sau đó không chỉ là những tháng ngày khổ luyện, sự nỗ lực vượt qua giới hạn bản thân mà còn là ý chí, bản lĩnh và khát vọng vươn lên của con người Việt Nam. Thành tích của các VĐV không chỉ mang lại niềm vui,

niềm tự hào cho thể thao nước nhà mà còn lan tỏa những giá trị tốt đẹp về nghị lực sống, niềm tin và tinh thần không khuất phục trước khó khăn, nghịch cảnh.

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cũng gửi lời động viên tới các VĐV, HLV và toàn Đoàn Thể thao người khuyết tật Việt Nam, mong các thành viên giữ gìn sức khỏe, bảo đảm thể lực, tiếp tục thi đấu với sự tự tin và quyết tâm cao nhất. Bộ trưởng bày tỏ tin tưởng với bản lĩnh, nghị lực và tinh thần vượt khó, các VĐV sẽ tiếp tục thi đấu thành công, mang về những thành tích đáng quý, đồng thời lan tỏa hình ảnh đẹp về con người Việt Nam giàu ý chí, kiên cường và luôn khát vọng vươn lên.

THU SÂM

VĐV Đỗ Thanh Hải (trái) và Lê Tiến Đạt (phải) xuất sắc giành HCV, HCB Asian Para Games 5

Khi nghị lực chiến thắng nghịch cảnh

● BẢO ANH

Không chạm tay vào huy chương tại Asian Para Games 2026, Đặng Thị Linh Phượng và Châu Hoàng Tuyết Loan vẫn để lại dấu ấn bằng nghị lực phi thường. Vượt qua những giới hạn về thể chất, tuổi tác và cả bệnh tật, hai nữ lực sĩ Việt Nam đã chứng minh sức mạnh của ý chí, niềm tin và khát vọng chinh phục. Phía sau mỗi lần nâng tạ là một hành trình bền bỉ, tôn vinh vẻ đẹp kiên cường của người phụ nữ không đầu hàng nghịch cảnh.

Không huy chương, vẫn sáng ngời nghị lực

Tại Asian Para Games 2026, Đặng Thị Linh Phượng khép lại phần thi hạng cân 50kg nữ với vị trí thứ năm chung cuộc. Không có huy chương, cũng chưa thể chinh phục những mức tạ như kỳ vọng, nhưng hình ảnh nữ lực sĩ sinh năm 1983 vẫn để lại nhiều cảm xúc về nghị lực, sự bền bỉ và tinh thần không khuất phục trước thử thách.

Bước vào cuộc tranh tài cùng những đối thủ mạnh đến từ Trung Quốc, Uzbekistan, Kazakhstan và Nhật Bản, Linh Phượng khởi đầu đầy tự tin khi nâng thành công mức tạ 98kg ngay ở lần cử đầu tiên. Đó là điểm tựa để nữ lực sĩ Việt Nam tiếp tục hướng đến những thử thách cao hơn. Với khát vọng cải thiện thành tích, cô đăng ký mức tạ 106kg ở lượt thứ hai, trước khi nâng mục tiêu lên 114kg ở lượt cuối. Tuy nhiên, cả hai lần thử sức đều không thành công. Thành tích tốt nhất 98kg đưa Linh Phượng xếp thứ năm.

Khoảng cách về thành tích là điều không thể phủ nhận. Nhưng với một VĐV đã nhiều năm gắn bó với thể thao đỉnh cao, giá trị của cuộc thi không chỉ nằm ở những con số trên bảng kết quả. Đó còn là cuộc đấu với chính bản thân, nơi mỗi lần nâng tạ đòi hỏi sức mạnh, kỹ thuật, sự tập trung và cả lòng can đảm để đối diện với thất bại.

Linh Phượng (trái) và Tuyết Loan (phải) là những biểu tượng cho sức mạnh của ý chí, nghị lực của người phụ nữ Việt Nam

Sinh năm 1983, Linh Phượng từng giành HCD Paralympic Rio 2016, HCV Asian Para Games 2018 và HCB tại kỳ đại hội ở Hàng Châu (Trung Quốc) năm 2023. Những dấu mốc ấy là minh chứng cho tài năng và hành trình bền bỉ của nữ lực sĩ Việt Nam. Vì thế, kết quả tại Nagoya (Nhật Bản) có thể chưa như mong đợi, nhưng không thể phủ nhận những đóng góp và nỗ lực của cô.

Ở tuổi mà nhiều người có thể đã nghĩ đến việc lùi lại phía sau, Linh Phượng vẫn bước lên bục cử, đối diện với sức ép và thử thách bằng sự quyết tâm. Hình ảnh ấy gợi lên vẻ đẹp mạnh mẽ của người phụ nữ kiên cường trước nghịch cảnh, không ngừng vượt qua

giới hạn và không dễ dàng từ bỏ ước mơ.

Không khuất phục số phận

Châu Hoàng Tuyết Loan khép lại phần thi cử tạ tại Asian Para Games 2026 với vị trí thứ tư hạng cân 55kg nữ, đạt mức tạ 108kg. Không có huy chương, nhưng hành trình của nữ lực sĩ sinh năm 1975 vẫn là câu chuyện đầy xúc động về một người phụ nữ kiên cường, gần 25 năm bền bỉ theo đuổi đam mê, vượt qua nghịch cảnh và không ngừng thử thách giới hạn của bản thân.

Sinh ra tại Khánh Hòa, Tuyết Loan bị liệt hai chân từ nhỏ và phải gắn bó với chiếc xe lăn. Những thiệt thòi tưởng chừng có thể khép lại nhiều cánh cửa trong

cuộc sống, nhưng năm 2001, chị tìm thấy hướng đi mới khi đến với cử tạ người khuyết tật. Từ đó, từng mức tạ được nâng lên không chỉ thể hiện sức mạnh thể chất mà còn là minh chứng cho ý chí vượt lên số phận.

Suốt sự nghiệp, Tuyết Loan giành nhiều huy chương ở các giải đấu khu vực, châu lục và nhiều lần phá kỷ lục Đông Nam Á. Tại ASEAN Para Games 12 năm 2023, khi đã 48 tuổi, chị vẫn chinh phục thành công mức tạ 105kg, giành HCV và phá kỷ lục đại hội, cho thấy tinh thần thi đấu bền bỉ đáng khâm phục.

Thế nhưng, thử thách lớn nhất của nữ lực sĩ không chỉ nằm trên sàn đấu. Năm 2010, chị được chẩn đoán mắc ung thư vòm họng. Cuộc chiến với bệnh tật

mở ra một chặng đường gian nan khác, đòi hỏi nghị lực và lòng can đảm phi thường. Vừa điều trị, vừa tập luyện, chị vẫn kiên trì hướng về thể thao, lấy niềm đam mê làm điểm tựa để bước tiếp. Với Tuyết Loan, mỗi lần trở lại sàn đấu còn là lời khẳng định rằng nghịch cảnh không thể tước đi quyền được ước mơ và nỗ lực của con người.

Ở tuổi ngoài 50, khi những giới hạn về thể lực và tuổi tác ngày càng rõ rệt, Tuyết Loan vẫn đại diện Việt Nam tranh tài tại đấu trường châu lục. Năm lần tham dự Paralympic, từ Bắc Kinh 2008 đến Paris 2024, Tuyết Loan đã ghi dấu một hành trình hiếm có của thể thao người khuyết tật Việt Nam. Vị trí thứ tư tại Asian Para Games 2026 có thể chưa đáp ứng kỳ vọng về thành tích, nhưng không thể đo đếm trọn vẹn giá trị của hành trình ấy bằng một tấm huy chương. Bởi phía sau mức tạ 108kg là hàng chục năm nỗ lực, những tháng ngày chiến đấu với bệnh tật và ý chí không chịu đầu hàng hoàn cảnh.

Tuyết Loan không chỉ nâng những khối tạ nặng trên sàn đấu. Chị còn vượt qua sức nặng của nghịch cảnh bằng lòng can đảm và niềm tin vào chính mình. Hình ảnh người phụ nữ vẫn bền bỉ theo đuổi đam mê ở tuổi ngoài 50 là thông điệp mạnh mẽ về nghị lực sống, đó là hoàn cảnh có thể đặt ra giới hạn, nhưng không thể quyết định ý chí và giá trị của một con người. ■

V.LEAGUE 2026/27:

Ngoại binh tăng, tiền đạo nội đứng trước bài toán cạnh tranh

● NGỌC LAN

Lần đầu tiên, mỗi đội bóng V.League được tung 4 ngoại binh vào sân cùng một thời điểm. Sau 4 vòng đấu, giải đấu sôi động hơn với gần 3 bàn thắng mỗi trận, nhưng cuộc đua ghi bàn gần như thuộc về cầu thủ nước ngoài. Câu hỏi đặt ra không chỉ là chất lượng giải đấu, mà còn là “đất diễn” của cầu thủ Việt Nam, nhất là các tiền đạo, khi đội tuyển đang hướng tới Asian Cup 2027.

Động lực nâng chất lượng giải đấu

Từ mùa này, mỗi câu lạc bộ được sử dụng tối đa 4 ngoại binh cùng lúc trên sân, thay vì 3 như trước. Các đội dự giải châu lục và khu vực được đăng ký tới 7 ngoại binh, nhưng ở V.League vẫn chỉ được dùng không quá 4 người cùng thời điểm. Quy định này giúp những đội phải chinh chiến nhiều mặt trận như Công an Hà Nội, Công an TP.HCM hay Thể Công Viettel chủ động hơn khi xoay tua lực lượng.

Thị trường chuyển nhượng phản ứng ngay. Trước mùa giải, 12/14 câu lạc bộ đăng ký ngoại binh mới, khoảng 70% trong số đó lần đầu đến V.League. Hà Nội FC, Công an TP.HCM, Hoàng Anh Gia Lai và Đồng Nai thậm chí thay toàn bộ dàn ngoại binh. Hiệu ứng thể hiện khá rõ trên sân. Sau 28 trận của 4 vòng đấu, giải đấu có 82 bàn thắng, trung bình 2,93 bàn mỗi trận. Những trận cầu như Ninh Bình thắng Hoàng Anh Gia Lai 4-3 hay Hải Phòng ngược dòng thắng SHB Đà Nẵng 5-1 ngay trên sân Chi Lăng cho thấy cường độ và tính bất ngờ của giải đã được nâng lên. Cuộc đua ở nhóm đầu cũng sít sao, khi Ninh Bình dẫn đầu với 10 điểm, chỉ hơn đương kim vô địch Công an Hà Nội 1 điểm.

Có thêm một ngoại binh, huấn luyện viên có thêm lựa chọn chiến thuật: Hai trung vệ ngoại, một trung vệ nội - tiền đạo nước ngoài, hoặc dồn chất lượng lên hàng công. Với các đội dự giải quốc tế, việc thường xuyên vận hành với 4 ngoại binh ở giải quốc nội còn giúp lối chơi ổn định, ít chênh lệch giữa V.League và sân chơi châu lục.

Ở góc độ phát triển cầu thủ, đây chưa hẳn là bất lợi. Một trung vệ trẻ thường xuyên đối đầu tiền đạo ngoại sẽ trưởng thành nhanh hơn về kỹ năng phòng ngự; một tiền vệ nội có thể học cách điều tiết nhịp độ và phối hợp từ đồng đội giàu kinh nghiệm. Điều quyết định là chất lượng ngoại binh: Chọn đúng người, họ nâng chuẩn chuyên môn cho cả tập thể; chọn sai, câu lạc bộ chỉ tăng chi phí mà không có chuyển biến tương xứng.

Tiền đạo nội đứng trước bài toán cạnh tranh

Bên cạnh những tác động tích cực, việc tăng số ngoại binh cũng đặt ra không ít thách thức. Trong đội hình 11 người, nếu dùng đủ 4 ngoại binh, cầu thủ nội chỉ còn 7 vị trí. Số liệu bước đầu cho thấy điều đó. Ngay vòng mở màn, 17 trong 23 bàn thắng được ghi bởi ngoại binh. Sau vòng 4, hai chân sút dẫn đầu danh sách ghi bàn đều là người nước ngoài: Milan Makaric (Hải Phòng) 6 bàn, Lucao (Ninh Bình) 5 bàn. Trong nhóm 5 cầu thủ ghi từ 3 bàn trở lên, Nguyễn Quang Vinh (Sông Lam Nghệ An) là tiền đạo nội duy nhất. Tiền đạo nội nổi bật nhất giải, đội trưởng Nguyễn Tiến Linh của Công an TP.HCM, mới có 2 bàn.

Đội hình ra sân công bố trên trang của VPF càng làm rõ bức tranh. Ở trận Đồng Nai gặp Thể Công Viettel vòng 1, mỗi đội chỉ xếp một tiền đạo đá chính và cả hai đều là ngoại binh: Andrei Ivan và Ribamar. Bốn tiền đạo nội của hai đội, trong đó có Công Phượng, chỉ vào sân từ ghế dự bị. Cùng vòng, Hải Phòng và Ninh Bình đều đá chính hai tiền đạo ngoại; tiền đạo nội duy nhất của Hải Phòng là Nguyễn Văn Anh bị thay ra ngay sau giờ nghỉ.

Áp lực trụ hạng khiến xu hướng này khó đảo ngược. Mùa này có hai suất xuống hạng trực tiếp, nên với các đội nhóm cuối, thử nghiệm một tiền đạo trẻ thiếu kinh nghiệm là quyết định nhiều rủi ro. Huấn luyện viên dễ đặt niềm tin vào những ngoại binh đã được kiểm chứng.

Câu chuyện của Nguyễn Văn Tùng (Hà Nội FC) là ví dụ điển hình. Tiền đạo 25 tuổi chỉ được đá chính ở trận derby Thủ đô vòng 4 vì Andrew Jung chấn thương. Có cơ hội, anh ghi bàn ấn định chiến thắng 2-1 trước Công an Hà Nội và được HLV Harry Kewell khen ngợi vì sự mạnh mẽ, khả năng dứt điểm và tinh thần thi đấu. Trớ trêu thay, điểm yếu lớn nhất của Văn Tùng lại chính là thiếu kinh nghiệm, bởi những mùa trước anh không giành được suất đá chính.

Một tiền đạo không thể trưởng thành chỉ qua những buổi tập. Họ cần được ra sân thường xuyên, đối mặt với hậu vệ giàu kinh nghiệm, xử lý bóng trong không gian hẹp và chịu trách nhiệm trước những cơ hội quyết định kết quả trận đấu. Nếu chỉ có đất diễn khi ngoại binh vắng mặt, cầu thủ Việt Nam sẽ tích lũy bản lĩnh ghi bàn bằng cách nào?

Đội tuyển cần những tiền đạo được thử thách

Câu hỏi ấy càng cấp bách khi các tiền đạo nhập tịch chủ lực của đội tuyển là Nguyễn Xuân Son, Nguyễn Tài Lộc và Đỗ Hoàng Hên vẫn chưa trở lại sau chấn thương. Theo kế hoạch, thầy trò HLV Kim Sang-sik sẽ gặp Đài Bắc Trung Hoa ngày 11.11 và Kyrgyzstan ngày 17.11 trên sân Thiên Trường (Ninh Bình) trong đợt FIFA Days tháng 11. Đây là dịp rà soát lực lượng quan trọng trước khi V.League tạm nghỉ từ 25.12 để đội tuyển chuẩn bị cho VCK Asian Cup 2027.

Phong độ và thời lượng thi đấu thực tế tại câu lạc bộ là cơ sở quan trọng để đánh giá cầu thủ. Một đội tuyển mạnh cần những người thường xuyên được thử thách trong môi trường cạnh tranh, chứ không chỉ những cá nhân có tiềm năng nhưng thiếu cơ hội ra sân. Dù vậy, không thể vì lo ngại cầu thủ nội mất chỗ mà hạn chế cạnh tranh. Trong bóng đá chuyên nghiệp, suất đá chính phải được quyết định bởi năng lực và phong độ. Vấn đề không phải bảo đảm một vị trí cho cầu thủ Việt Nam, mà là tạo điều kiện để họ đủ sức giành lấy vị trí ấy.

Các câu lạc bộ cần chiến lược sử dụng nhân sự dài hơi, không chỉ nhìn vào kết quả từng trận. Những cầu thủ trẻ triển vọng cần lộ trình thi đấu cụ thể: Được giao vai trò ở những trận ít áp lực, đá chính ở Cup Quốc gia, rồi từng bước đảm nhận vị trí quan trọng, thay vì chỉ vào sân khi trận đấu đã an bài. Về phía Ban tổ chức, VPF có thể cân nhắc công bố định kỳ số phút thi đấu của cầu thủ trẻ và tiền đạo nội, hoặc lập giải thưởng riêng cho chân sút Việt Nam ghi nhiều bàn nhất, để tạo động lực mà không làm méo mó cạnh tranh.

Bốn ngoại binh cùng lúc trên sân có thể là động lực nâng tầm V.League, nhưng cũng là phép thử với công tác đào tạo và sử dụng cầu thủ Việt Nam. Một giải đấu mạnh cần ngoại binh giỏi, song sự phát triển ấy chỉ thực sự có ý nghĩa lâu dài khi cầu thủ nội cũng trưởng thành và đóng góp ngày càng nhiều cho đội tuyển quốc gia. ■

Milan Makaric (phải) Cầu lạc bộ Hải Phòng đang dẫn đầu danh sách ghi bàn với 6 bàn thắng Ảnh: VPF

“Hồi sinh” thương hiệu của bóng bàn

Sau 7 năm gián đoạn, Giải bóng bàn quốc tế Cây vợt vàng sẽ trở lại TP.HCM từ ngày 5 - 8.11. Sự tái xuất của một giải đấu từng có vị thế trong khu vực không chỉ khơi dậy ký ức về thương hiệu thể thao giàu truyền thống, mà còn mở ra kỳ vọng về một sân chơi quốc tế chất lượng cho bóng bàn Việt Nam.

Trong lần thứ 34 được tổ chức, giải quy tụ

121 tay vợt thuộc 19 đội nam và 11 đội nữ. Trong đó, có 12 đội nam và 6 đội nữ đến từ nước ngoài, cho thấy sức hút đáng kể của giải đấu sau nhiều năm vắng bóng. Đáng chú ý, các câu lạc bộ đến từ những nền bóng bàn có trình độ cao như Trung Quốc, Nhật Bản, Đài Bắc Trung Hoa và Singapore sẽ góp mặt. Một số tay vợt Thụy Điển cũng tham dự trong màu áo các câu lạc bộ của

Lào, góp phần làm phong phú lực lượng và gia tăng tính cạnh tranh.

Về phía chủ nhà, những đơn vị giàu truyền thống như TP.HCM, Hoa Lư TP.HCM, Quân đội, Công an nhân dân T&T, Hà Nội, Đồng Tháp và Lâm Đồng sẽ đại diện bóng bàn Việt Nam tranh tài. Bốn nội dung gồm đồng đội nam, đồng đội nữ, đơn nam và đơn nữ hứa hẹn tạo nên những cuộc so tài hấp dẫn, đồng thời giúp

các tay vợt có thêm cơ hội kiểm chứng năng lực trước đối thủ quốc tế.

Ông Mai Bá Hùng, Chủ tịch Liên đoàn Bóng bàn TP.HCM, bày tỏ vui mừng khi giải Cây vợt vàng được tổ chức trở lại. Theo ông, sự kiện không chỉ hướng tới Đại hội Thể thao toàn quốc 2026, mà còn tạo điều kiện để các tay vợt trong nước cọ xát, tích lũy kinh nghiệm và nâng cao trình độ chuyên môn. **VĨNH HY**

Sự bùng nổ của nhạc AI thách thức vấn đề bản quyền

● HỒNG NHUNG

Trí tuệ nhân tạo (AI) đang làm thay đổi ngành công nghiệp âm nhạc. Từ sáng tác ca khúc, sản xuất âm nhạc, phát nhạc trực tuyến đến vấn đề bản quyền và giáo dục âm nhạc, công nghệ mới này đang dần trở thành một phần trong cuộc sống hàng ngày của cả nhạc sĩ lẫn khán giả.

Nhạc AI bùng nổ

Trên thế giới, các nghệ sĩ thường sử dụng AI để phát triển ý tưởng, thử nghiệm những âm thanh mới, phục hồi các bản ghi âm và đẩy nhanh quá trình sản xuất âm nhạc về mặt kỹ thuật. Âm nhạc AI xuất hiện ngày càng nhiều trên các nền tảng phát nhạc trực tuyến, mở ra những cơ hội mới nhưng cũng đặt ra vấn đề phức tạp liên quan đến bản quyền, sự đồng thuận và tính xác thực của tác phẩm. AI giờ đây có thể hỗ trợ hầu hết các giai đoạn sáng tạo âm nhạc, từ việc hình thành ý tưởng âm nhạc và viết lời bài hát đến tách các lớp âm thanh riêng biệt, cải thiện chất lượng bản thu, thử nghiệm cách phối khí và đề xuất những thay đổi trong quá trình sản xuất.

Đối với nhiều nhạc sĩ, giá trị lớn nhất của AI nằm ở vai trò trợ lý sáng tạo, thay vì công cụ thay thế con người. Một nhạc sĩ có thể sử dụng AI để khám phá và phát triển ý tưởng ban đầu trước khi hoàn thiện tác phẩm mang dấu ấn riêng. Trong khi đó, nhà sản xuất âm nhạc có thể thử nghiệm cách phối khí mới hoặc giải quyết các vấn đề kỹ thuật nhanh chóng hơn. Điều này tiếp nối truyền thống lâu dài về việc công nghệ làm thay đổi âm nhạc, từ đàn tổng hợp điện tử, thiết bị lấy mẫu âm thanh và máy trống điện tử đến phần mềm sản xuất âm thanh kỹ thuật số. AI

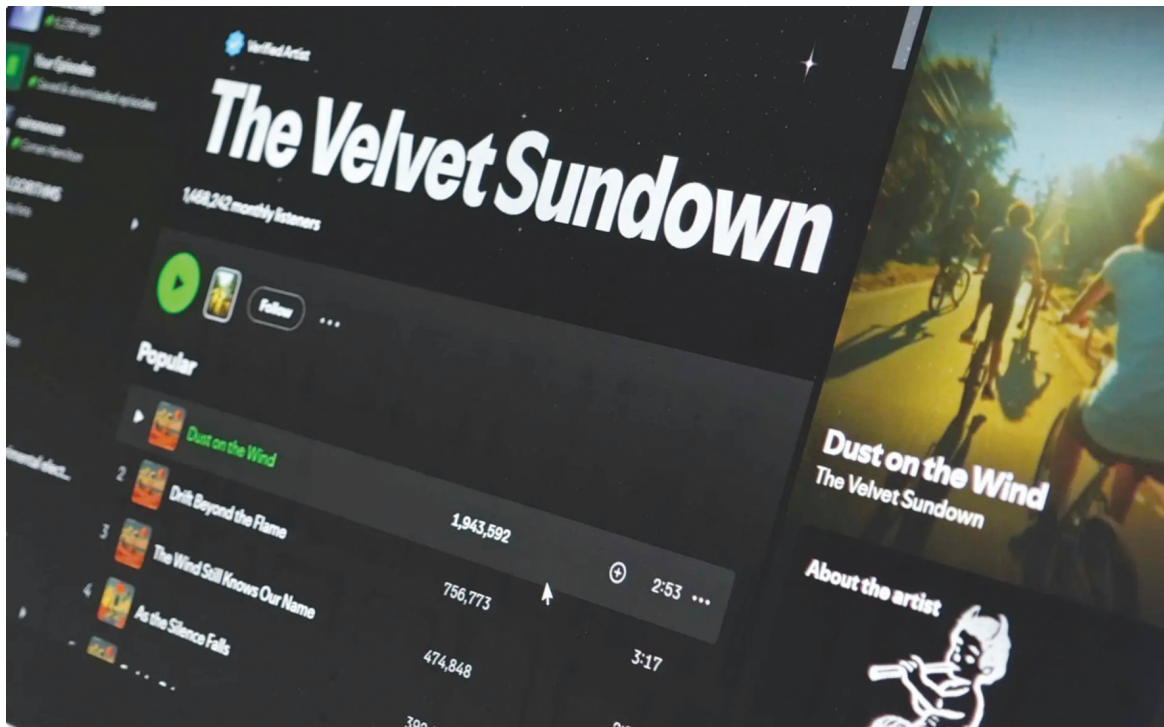
là bước phát triển mới nhất trong hành trình đó, nhưng có một điểm khác biệt đáng kể đó là AI ngày càng có khả năng tham gia trực tiếp vào chính quá trình sáng tạo.

Hiện tại, âm nhạc có sự hỗ trợ của AI đã vươn lên những vị trí cao trên các bảng xếp hạng âm nhạc lớn. Một số người nghe cho rằng chất lượng bài hát và khả năng truyền tải cảm xúc quan trọng hơn nhiều so với việc có sự tham gia của AI, thậm chí có những người đã nghe bài hát mà không hề hay biết đó là sản phẩm do AI tạo ra.

Ở nhiều quốc gia, âm nhạc AI đang phát triển nhanh chóng từ các nền tảng như Suno và Udio của Mỹ, cùng Mureka của Trung Quốc. Tuy nhiên, lo ngại về mặt pháp lý và đạo đức xung quanh bản quyền, cũng như tính sáng tạo và quyền kiểm soát về hình thức nghệ thuật mới này cũng đặt ra bài toán về việc làm thế nào để cân bằng giữa sự phát triển của công nghệ và bảo vệ các giá trị sáng tạo của con người.

Tăng cường kiểm soát

Trung Quốc đã áp dụng các quy định tương đối rõ ràng về việc dán nhãn nội dung do AI tạo ra. Những quy định này áp dụng trên nhiều hình thức truyền tải khác nhau, bao gồm cả âm thanh và âm

Nhạc AI đứng trước thách thức về vấn đề bản quyền

Ảnh chụp từ màn hình

nhạc, đồng thời nhấn mạnh vào việc minh bạch thông tin và khả năng truy xuất nguồn gốc. Các quy định bắt buộc này đã chính thức có hiệu lực vào tháng 9 năm ngoái nhằm thắt chặt sự giám sát đối với AI tại Trung Quốc, cùng với các vấn đề quản lý khác bao gồm cách các nền tảng nhận diện và kiểm duyệt nội dung AI, cũng như mức độ an toàn của các thuật toán tạo sinh.

Tại Australia, Hiệp hội Thu âm nước này (ARIA) cho biết từ ngày 21.8 năm nay, âm nhạc do AI tạo ra sẽ bị cấm xuất hiện trên các bảng xếp hạng hàng đầu của quốc gia. Động thái diễn ra trong bối cảnh ngành âm nhạc ngày càng lo ngại về làn sóng âm nhạc do AI tạo ra đang xuất hiện ở ạt trên các kênh phát sóng. Theo quy định, sản phẩm âm nhạc phải thể hiện mức độ sáng

tạo của con người thì mới đủ điều kiện xuất hiện trên các bảng xếp hạng. Những ca khúc hoàn toàn do AI tạo ra sẽ không đủ điều kiện lọt vào các bảng xếp hạng của tổ chức này. Bảng xếp hạng ARIA cũng sẽ loại bỏ những ca khúc có sử dụng AI để tạo ra toàn bộ hoặc phần lớn các yếu tố sáng tạo. Các bản thu âm sử dụng AI tạo sinh với vai trò hỗ trợ vẫn đủ điều kiện hiện diện trên bảng xếp hạng.

Với Hàn Quốc, theo luật bản quyền hiện hành của nước này, tác phẩm do con người sáng tạo được bảo hộ, còn sản phẩm hoàn toàn do AI tạo ra thì không. Hiệp hội Bản quyền Âm nhạc Hàn Quốc vào tháng 8 đã công bố bộ tiêu chí liên quan đến các tác phẩm có sử dụng AI, trong đó yêu cầu con người giữ “vai trò chủ đạo và quan trọng” trong quá trình sáng tạo. Người đăng ký phải khai

báo công cụ AI đã dùng, mức độ sử dụng và phần việc mình thực hiện. Ngành âm nhạc cũng làm rõ vai trò của con người trong từng tác phẩm để có cơ sở bảo hộ, đồng thời giúp người nghe biết sản phẩm mình thường thức được tạo ra như thế nào.

Trong bối cảnh hiện nay, nhạc AI đã thu hút được một lượng người hâm mộ đáng kể trên thế giới. Tuy nhiên, vẫn còn một chặng đường dài phía trước để giải quyết những thách thức liên quan đến bản quyền, bảo đảm tính minh bạch trong ứng dụng công nghệ và cân bằng quyền lợi giữa các bên liên quan. Qua đó, từng bước khẳng định vị trí trong ngành công nghiệp âm nhạc, trở thành công cụ hỗ trợ đổi mới nghệ thuật, thay vì thay thế hoặc làm suy giảm giá trị sáng tạo của con người. ■

CÂU CHUYỆN VĂN HÓA

● THANH TÂM

Dẫn ra tại Yerevan, Armenia, từ ngày 19-30.10.2026, Hội nghị lần thứ 17 các bên tham gia Công ước Đa dạng sinh học (COP17) là dịp đánh giá toàn cầu đầu tiên về việc thực hiện Khung đa dạng sinh học toàn cầu Côn Minh - Montreal, được thông qua năm 2022 với 4 mục tiêu đến năm 2050 và 23 chỉ tiêu đến năm 2030.

Trước thềm Hội nghị, UNESCO công bố báo cáo Con người và thiên nhiên tại các địa điểm được UNESCO công nhận. Đây là đánh giá chung đầu tiên về các Di sản thế giới, Khu dự trữ sinh quyển và Công viên địa chất toàn cầu. Theo báo cáo, những địa điểm này là nơi sinh sống của khoảng 1/10 dân số thế giới và là môi trường sống của hơn 60% số loài đã được lập bản đồ. Tuy nhiên, nếu không có hành động quyết liệt hơn, hơn 1/4 số địa điểm có nguy cơ tiến gần đến những ngưỡng biến đổi nghiêm trọng vào năm 2050.

Với 173 khu bảo tồn, trong đó gồm 33 vườn

Sống với thiên nhiên

quốc gia; 66 khu dự trữ thiên nhiên; 18 khu bảo tồn loài và sinh cảnh; 56 khu bảo vệ cảnh quan; 9 khu đất ngập nước được công nhận là khu Ramsar thế giới; 23 tỉnh phê duyệt quy hoạch bảo tồn đa dạng sinh học cấp tỉnh, thành phố... Việt Nam được xem là một trong những trung tâm đa dạng sinh học của thế giới.

Tuy nhiên, như nhiều quốc gia trên thế giới, bảo tồn và phát triển, trong đó có bảo tồn đa dạng sinh học đang gặp không ít thách thức. Câu cửa miệng “Rừng vàng, biển bạc” với niềm tự hào một thời đã trôi về dĩ vãng. Hơn 30 năm chiến tranh đã tàn phá hàng triệu hecta rừng. Sự suy giảm nguồn tài nguyên rừng tiếp tục diễn ra sau khi chiến tranh kết thúc do nhu cầu phát triển kinh tế. Bên cạnh đó, sử dụng động vật hoang dã để phục vụ nhu cầu sống của cộng đồng dân cư sống dựa vào rừng đã đẩy nhiều loài động vật đứng trước nguy cơ tuyệt chủng, đơn cử như đối với các loài linh trưởng. Bên cạnh đó là nhiều

nguyên nhân khác như: Chuyển đổi đất khi chưa có đủ luận cứ khoa học, phát triển cơ sở hạ tầng, loài ngoại lai xâm hại, khai thác quá mức nguồn tài nguyên, ô nhiễm môi trường, và áp lực từ việc tăng nhanh dân số. Đặc biệt, nền văn hóa phụ thuộc vào nguồn tài nguyên thiên nhiên đã ảnh hưởng không ít trong công cuộc bảo tồn đa dạng sinh học.

Đã qua rồi cái thời “vác nạng chống trời”. Đúng như UNESCO khuyến cáo, bảo tồn đa dạng sinh học cần và phải dựa vào thiên nhiên. Không phải ngẫu nhiên cách đây 6 năm, năm 2020 Ngày quốc tế đa dạng sinh học lấy chủ đề “Giải pháp của chúng ta sẵn có ở thiên nhiên”. Các giải pháp dựa vào thiên nhiên và bảo tồn đa dạng sinh học là chìa khóa để giảm nhẹ biến đổi khí hậu, tăng khả năng phục hồi và thích ứng ở một số khu vực quan trọng, bao gồm bảo tồn và phục hồi rừng và các hệ sinh thái trên cạn; bảo tồn và phục hồi tài nguyên nước ngọt cũng như hệ

sinh thái biển và đại dương, hệ thống nông nghiệp và thực phẩm bền vững.

Không còn ở cấp độ quốc gia, đa dạng sinh học trên toàn cầu đang bị suy thoái với tốc độ nhanh, đe dọa đến tiến trình phát triển bền vững của nhân loại. Bởi vậy, nhấn mạnh các giải pháp dựa vào tự nhiên nhằm góp phần giải quyết các thách thức xã hội. Dựa vào tự nhiên không đồng nghĩa với buông trôi, đầu hàng. Đây là lối sống thức thời, hài hòa với thiên nhiên, phát triển bền vững.

Chung sống hòa bình. Ngắm cho cùng, không chỉ đối với thiên nhiên mà các mặt của đời sống xã hội. Chung sống hòa bình là nền tảng cốt lõi giúp các quốc gia và cộng đồng cùng nhau đối phó với những thách thức chung của nhân loại thông qua đối thoại, tôn trọng luật pháp quốc tế và hợp tác đa phương. Chỉ có thế, muôn mặt đời sống xã hội trên Trái Đất này mới tồn tại và phát triển bền vững. ■